

10 €

JOSTA MYYJÄ
SAA PUOLET

VOIT MAKSAA
MOBILEPAYLLA!

MobilePay

NRO 14 - 1/2025

ROHEE

ROUHEA JA ROHKEA PIRKANMAALAINEN KATULEHTI

**SUURI
MUSANUMERO!**
**LAULAJA-LAULUNTEKIJÄ
JOKU IIRIS**
**"ON LIIAN HELPPOA
JÄÄDÄ YKSIN" S. 34**

Korvaushoito ei takaa mielenterveyshoitoa S. 13

Lingonperry – kotimainen vaihtoehto striimausjättille S. 24

Taidetila Tee Onkiniemessä kutsuu taiteilemaan S. 28

MUKANA RISTIKKO!

NÄIN TOIMII KATULEHTI!

Käytän omaa rahaani viisi euroa ja ostan lehden toimitukselta.

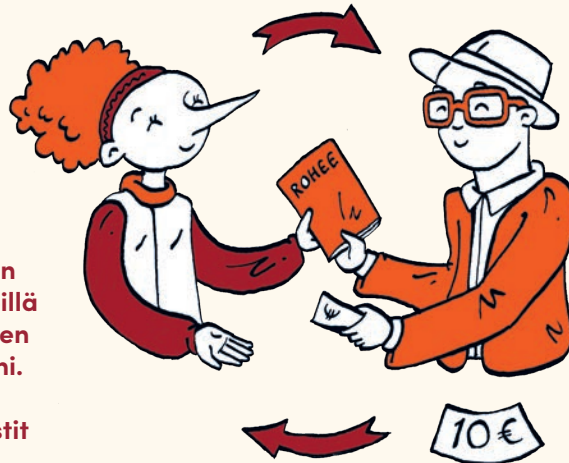

Toimitus tekee innostavaa ja kiinnostavaa lehteä, jota on kiva myydä.

Myyn lehden kadulla kymppillä ja saan vitosen tuloa itselleni.

Kiitos että ostit lehden!

Tule myyjäksi!

Voit ryhtyä myyjäksi milloin tahansa. Myyjien tapaamispiste keskustassa Vanhalla kirkolla ti, ke ja pe 13–15 ja Hervannassa Yhteisökeskus L8:ssa torstaisin 10–12.

Ota yhteyttä! 040 5727 506 / Hannele, hannele@rohee.fi

WWW.ROHEE.FI

[@KATULEHTIROHEE](https://www.facebook.com/KATULEHTIROHEE)

[@KATULEHTI_ROHEE](https://www.instagram.com/KATULEHTI_ROHEE)

[@KATULEHTIROHEE](https://www.tiktok.com/@KATULEHTIROHEE)

Kuva Kaisla Kuuramo.

S. 28

Taiteile Taidetalo Teessä

Tampereen Onkiniemessä pääsee sunnuntai-iltaisin kokeilemaan luovuuttaan – ilman suorituspaineita!

KOLUMNI
OLLI
VILJAKAINEN
S. 11

MINUN TAMPEREENI

S. 18

Kaupunkiviljelyä!

Yhteisöviljelmä antaa satoa ja uusia ystäviä. Keväällä 2025 pääsee jälleen kurssilla alkuun.

Kuva Satu Suihkonen.

S. 34

Joku Iris

Laulaja-lauluntekijä iris Tuononen toivoo, että empatiaa opetettaisiin ihmisille enemmän.

Kuva Laura Vespi

S. 21

Dingo huumaa taas

Pertti "Nipa" Neumann iloitsee, että uudet sukupolvet löytävät Dingo-musiikin.

Kuva Kari Supponen.

HYVÄÄ TAMPEREELLA X 3

Vinkejä kaupunkielämään helmi–maaliskuulle. **S. 6-7**

Kuvitus Siiri Aunola.

TEKIJÄESITTELYT

Siiri Aunola & Henriikka Kontimo **S. 8**

Rauhan työssä

Vadim Romashov toivoo, että rauhaa etsittäisiin yhdessä. **S. 9**

Korvaushoitoa mielelle?

Korvaushoitopotilaiden perusoikeudet eivät toteudu, sanoo päihdelääkäri Kaarlo Simojoki. **S. 13**

Artisti ei aina maksa

Lingonperry tähtää reilumpan musiikkialustaan. **S. 24**

Mikko Joensuu

Hartaasti uskonnon musikko hurmasi Vanhassa kirkossa. **S. 26**

KRITIIKKI

Pekka Kytömäen runoteos. **S. 27**

ILMASTO**Mitä työsi tekee maailmalle?**

Valitsemasi työura on tärkeä moraalinen valinta. **S. 31**

MUN TYÖT!**Elina Salo**

Söpöä ja omituista yhdistelevä tyyli johdattaa syviin kysymyksiin. **S. 37**

Kuvitus Elina Salo.

TAMPEREEN HISTORIAN MERKKINAISIA**Augusta Lundahl**

1800-luvun unohdettu runoilija. **S. 38**

KOLUMNI**Javiera Marchant Aedo**

Jos sallimme, rasistiset ideologiat ohjaavat meitä kaikkia. **S. 40**

SARJAKUVA**Rohelikko**

Jiipu Uusitalon sarjakuvasankari Rohelikon Aili seikkailee Tampereella. **S. 41**

RISTIKKO

Laatijana Arto Kuivanen. **S. 42**

Kuvitus Jiipu Uusitalo.

IKANNEN KUVA
Laura Vesa

PÄÄTOIMITTAJA

Hannele Huhtala
hannele@rohee.fi
p. 040 5727 506

TOIMITUSSIHTEERI
Tuukka Tuomasjukka

ART DIRECTOR

Mirikka Hietanen
mirikka@rohee.fi

ILMOITUSMYYNTI

Kirsi Lambert
kirsi@rohee.fi

KIRJOITTAJAT

Javiera Marchant Aedo,
Laura Aro, Siiri Aunola, Sampa
Hannonen, Hanna Hirvonen,
Henriikka Kontimo, Anu Lahtinen,
Mika Lonka, Miika Peltola, Satu
Suihkonen, Tuukka Tuomasjukka,
Olli Viljakainen

OIKOLUKU

Susanna Sauni

VALOKUVAAJAT & KUVITUS

Siiri Aunola, Kaisla Kuurama,
Lotta Liuhamo, Elina Salo,
Kimmo Siniluoto, Satu
Suihkonen, Kari Supponen, Jiipu
Uusitalo, Sara Vertanen,
Laura Vesa

IKUSTANTAJA

Osuuskunta Vastapaino
Yliopistonkatu 60 A, 4. krs
33100 Tampere

TAUSTAORGANISAATIO

Tampereen katulehti ry

Paino Printall AS, Tallinna
Lehden koko 210 x 280 mm
Paperi LumiSet 70gr /
Offset 190gr

**International Network
of Street Papers**

*Vain ihmisten tekemiä
juttuja ja kuvituksia*

HANNELE HUHTALA • PÄÄTOIMITTAJA

RAKENTEELLISIA RATKAISUJA, EI PELKKÄÄ TOIVOA

Kun puhutaan yhteiskunnan epäkohdista, ei asiantuntijan pitäisi joutua puhumaan henkilökohtaisista asioista.

Tärkeän seminaarin päätteeksi haastattelija kysyy paneelikeskustelun osallistujilta, mikä tuo heille toivoa. Puhahdan mielessäni: mitä väliä sillä on? Kun paneelissa on keskusteltu lastensuojelusta ja naisvangeista, onko silloin merkitystä, mikä ilmiöstä puhuneelle psykologille tai vankilanjohtajalle tuo toivoa?

Tammikuussa kirkko järjesti Kasvatuksen ja diakonian päivät Tampere-talossa, johon kokoon-tui 1800 alan ammattilaista eri puolilta Suomea. Tapahtumassa esiintyi kiinnostavia yhteiskunnallisia puhujia eri aloilta, niin kuin Kaisa Tammi, joka tunnetaan työstään vankiloissa.

Tammen puheenvuoron aiheena oli naisvangeit. Hän käsitteli esimerkiksi vankien terveydestä vuonna 2023 tehtyä tilastoa, jonka mukaan 59 prosenttia naisvangeista on ollut seksuaaliväkivallan uhrina. Satutettu ihminen satuttaa, jos ei ole ehtinyt eheytyä, Tammi kiteytti. Hän puhui myös lähisuhdeväkivallasta: tekijöistä 75 prosenttia on miehiä ja uhreista 75 prosenttia naisia. ”Jotkin sukupuolittuneet asiat ovat totta”, hän tiivistä.

Tämän jälkeen haastattelija koetti kenties keventää keskustelua kyselemällä henkilökohtaisia eli sitä, mikä tuo Tammelle toivoa. Onhan tuokin tärkeää, mutta olisiko voinut kysyä enemminkin: jos sinulla olisi kaikki valta, mikä olisi se yksi te-

ko, jolla näihin tilastoihin saisi muutoksen? Mitä rakenteita pitäisi yhteiskunnassa muuttaa, jotta näitä lukuja saataisiin muutettua?

Roheen keskeinen tavoite on puhua rakenteista ja ilmiöiden takana. Tässä lehdessä kurkistetaan päihdekuntoutuksen maailmaan. Toimittaja **Sampsa Hannonen** etsii vastausta kysymykseen, saako Tampereella psykososiaalista kuntoutusta, jos on päihdehuollon asiakas. Siis: saako korvaushoidossa tukea mielenterveydelle? Tällä hetkellä näyttää huonolta. Mielenterveys jää jalkoihin.

Päihdesairaille ei ole tarjolla riittävää mielenterveyden tukea, vaikka sitä esimerkiksi Käypä hoito -suosituksissa painotetaan. Jos yksilön tilannetta korvaushoidossa ajatellaan yleisesti, ei pelkkä aineellinen tuki varmastikaan riitä. Terapialle olisikin tilausta, mikäli riippuvuussairauksia halutaan vähentää. Kyseessä ei ole minkään tietyn, hoitoa tarjoavan yksittäisen tahon ongelma, vaan epäkohta koskee koko terveysalaa. ”Huumausaineiden käyttäjien perustuslailliset oikeudet saada hoitoa eivät toteudu Suomessa”, päihdelääkäri **Kaarlo Simojoki** sanoo artikkelissaan.

On kiva tietää, mikä tuo toivoa yksittäiselle lääkärille tai psykologille. Samalla olisi tärkeää, että asiantuntijoilta kysytään epäkohdista siten, että he pääsevät kertomaan ratkaisuehdotuksia sekä puhumaan rakenteista, jotka ylläpitävät tilannetta. ■

Hyvää Tampereella

TEKSTI HANNELE HUHTALA JA HENRIIKKA KONTIMO

Jos *Roheen* lukemisen lisäksi tekee mieli tehdä jotain muutakin Tampereella keväällä, tässä muutamia oivia vinkkejä!

OLETKO NÄHNYT TAI
KUULLUT ROHEEN
KAIMASTA? VINKKAA
MEILLE OSOITTEeseen
HANNELE@ROHEE.FI.

Kuva: Lofta Liihamo.

Kädet saveen

Taidenäyttely havainnollistaa käsitöiden tutkitusti terapeuttisia vaikutuksia.

Tamperelainen Mudhouse-keramiikkastudio ja mielenterveyspalveluita tuottava Mielen ry järjestävät yhteistyössä ilmaisen Mieli ja kädet -taidenäyttelyn lounasravintola Kulmassa 3.2.–28.3. Teokset tuovat näkyville kädentöiden terapeuttista vaikutusta ja innostavat ihmisiä pysähtymään taiteen äärelle.

Näyttelyssä on esillä Mudhousen jäsenten töitä ja tarinoita siitä, mitä keramiikkaharrastus on jäsenille antanut. Näyttelyyn tulee esille myös saven työstämisen keskeisiä välineitä ja keramiikkakirjoja. ■ (HH)

Tampereen underground esillä elokuvajuhlilla

Sami Ylipihlaja koosti kahdeksan elokuvan näytöksen.

Alakulttuureissa ja undergroundissa koko ikänsä viihtynyt Sami Ylipihlaja kutsuttiin kokoamaan Tampereen elokuvajuhlille näytös Tampereen vaihtoehtoisesta taidekentästä.

”Kun näytös varmistui, otin yhteyttä kymmeneen alakulttuuri/DIY/UG-touhuilijaan, jotka tiesin myös

AV-puolen osaajiksi. Ajatus oli, että suunnitellaan yhdessä, mikä toimisi. He tekevät elokuvan ja minä hoidan sen näytökseen.”

Ylipihlaja valikoi teosten tekijöiksi varjoissa viihtyviä, arvostettuja toimijoita, jotka järjestävät kaupungissa pyyteetöntä, omaehtoista toimintaa.

Näytökseen ovat tuottaneet elokuvia muun muassa Kaarikoirat, Labra 540, Pyynikin aikamatkat, Static Films sekä muutamat yksittäiset tekijät ja tapahtumajärjestäjäporukat.

Näytöksen kahdeksasta elokuvasta seitsemän on ensi-illassa maaliskuussa 2025. Ainoa mukana oleva vanha teos on kulttuuritalo Keltaisesta talosta kertova dokumenttielokuva.

”Todella freesiä pätkeä luvassa”, Sami Ylipihlaja sanoo. ■ (HH)

Tampereen elokuvajuhlat 5.–9.3.2025, tamperefilmfestival.fi. Ensimmäinen Tampere UG -näytös on 5.3. kello 18–20 ja heti tämän jälkeen Vastavirtaklubilla järjestetään paneelikeskustelu ja iltatilaisuus.

Kuvitus: Siiri Aunola

Toisenlainen kaupunkikierros

Katulehti *Rohee* järjestää vaihtoehtoisia kaupunkikierroksia helmi–maaliskuussa 2025. Lähde mukaan!

Kun kuljet kaupungilla, havainnoit kaupunkia omien kokemustesi, muistojesi ja mielikuviesi pohjalta. Samalla havainnot nostattavat paljon kysymyksiä.

Millaisia tunteita koet? Millaisia tarinoita muodostat? Keitä ovat he, joihin katukuvassa samaistut, ja ketkä heitä, joihin et samaistu? Miten käytät kaupunkitilaa, otat sitä haltuun tai mukaudut sen kirjoitettuun tai kirjoittamattomiin sääntöihin? Mitä mahdollisuuksia kaupunkitila sinulle tarjoaa? Ovatko mahdollisuutesi samat kuin muilla?

Se, miten jokainen meistä toimii suhteessa kaupunkitilaan ja muihin

ihmisiin kaupungilla, sekä se, millaista kohtelua saamme itse kaupunkitilassa osaksemme, rakentaa osaltaan meidän kaupunkilaisten yhteistä, moniäänistä kokemustamme kaupungista.

Kaupunki kuitenkin kuuluu kaikille, ja kaikilla kaupunkilaisilla on tarinoita ja ääni. Haluaisitko vaihtaa hetkeksi näkökulmaa, avartaa näköalaasi kaupunkiin, ja katsoa Tamperetta toisen ihmisen kokemuksen, tiedon ja tarinoiden kautta?

Eri puolilla maailmaa toimivat katulehdet, kuten esimerkiksi *Rohee*, ovat ikkunoita kaupunkiin. Useiden katulehtien toimintaan kuuluvat myös opastetut kaupunkikierrokset, joilla

ääntä käyttävät eri taustoista tulevat ja eri elämäntilanteissa olevat kaupunkilaiset.

Tämän toiminnan innoittamana *Rohee* järjestää helmi–maaliskuussa 2025 vaihtoehtoisia kaupunkikierroksia. Kierroksilla toimivat oppaina *Roheen* myyjät ja *Roheen* toiminnassa muuten mukana olevat henkilöt. Tunnin mittaisilla kaupunkikierroksilla *Rohee*-oppaat kertovat Tampereesta henkilökohtaisella otteella itse valitseman aiheen kautta.

Tule mukaan osallistumaan ihanien ja asiantuntevien *Rohee*-oppaiden kaupunkikierroksille! Kierroksista tiedotetaan tarkemmin helmikuun aikana.

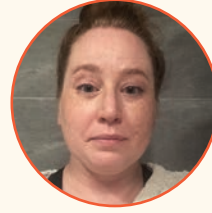
■ (HK)

Tällä palstalla esitellään lehden teossa mukana olevia ihmisiä.

SIIRI AUNOLA

Kaikki meistä on lapsena piirtäneet, minä en vain koskaan ole lopettanut sitä. Olen Oulussa syntynyt, nykyään Tampereella asuva kuvataiteilija sekä kuvittaja.

HENRIKKA KONTIMO

on kirjoittava kuvataiteilija, opettaja, opas, puuseppä, ystävä, teeihminen, kävelijä ja yökukkuja.

Kuvitat tähän lehteen jutun psykososiaalisesta tuesta. Mistä saat inspiraatiota, kun alat miettiä kuvitustehtävää?

Kun teen artikkeliin kuvituskuvaa, mietin, mikä on tekstin pelkistetty sanoma. Mitä elementtejä mieleeni herää, onko niille symboleja. Juttuun psykososiaalisesta tuesta tein linnun. Lintu symboloi useissa kulttuureissa voimaa, vapautta, itsenäisyyttä, rakkautta ja rauhaa.

Mikä on parasta Pirkanmaalla?

Parasta Pirkanmaalla on Näsijärvi ja Pyhäjärvi ja lähikunnat. Kesällä on ihanaa tehdä pyörällä tutkimusmatkoja Tampereen ympärillä ja pysähtyä uimaan.

Kehität Roheelle katukierroksia myyjien kanssa, mitä hyvä katukierros antaa?

Hyvä katukierros antaa mahdollisuuden tutustua kaupunkiin uudella tavalla katuoppaan omakohtaisten tarinoiden kautta. Se antaa vaihtoehtoisia näkökulmia, herättää pohtimaan ja vastaa kysymyksiin, joita kierrokselle osallistuja ei ehkä tiennyt itsellään olevankaan.

Mikä on parasta Pirkanmaalla?

Muualta muuttaneena pidän pirkanmaalaisten ihmisläheisyydestä. Täällä on ihan normaalia alkaa jutella tuntemattoman kanssa vaikka kassajonossa tai uimahallissa, ja se on hienoa.

KIRJASTOSTA KULTTUURITALOKSI

Laikku 100 vuotta

Tervetuloa kanssamme juhlimaan pyöreitä vuosia tapahtumiin ja näyttelyihin!

TAMPERE
KAUPUNKIKULTTUURI

KULTTUURITALO LAIKKU, KESKUSTORI 4
AVOINNA TI-PE KLO 9-20, LA-SU KLO 10-18

www.laikku.fi

DIALOGILLA VOI RAKENTAA RAUHAA

TEKSTI HANNA HIRVONEN • KUVAT KARI SUPPONEN

Ihmiset ovat useimmiten taitavia elämään yhdessä ja välttämään konflikteja, sanoo tutkijatohtori Vadim Romashov. Yhteisöjä ja maailmaa muuttava rauhantyö alkaa, kun ongelmista puhutaan ja niihin etsitään ratkaisuja yhdessä.

Kuka tahansa meistä voi aloittaa rauhantyön, sanoo Tampereella asuva, Itä-Suomen yliopistossa Joensuuissa rauhantutkimuksen parissa työskentelevä tutkijatohtori Vadim Romashov.

Työ rauhan eteen kannattaa aloittaa yhteisössä, johon itsekin kuuluu, esimerkiksi työyhteisössä. Alkuun pääsee, kun tunnistaa yhteisön ongelmat – ne, joista ei vielä puhuta yhteisesti, mutta jotka vaikuttavat ainakin osaan yhteisön jäsenistä ikävällä tavalla.

Kun ongelmat ovat tiedossa, on hyvä kutsua kaikki yhteisön jäsenet keskustelemaan niistä. Olennaista on, että osallistuminen, omista ajatuksista ja tunteista kertominen tuntuu kaikista mukana olevista turvalliselta – kuten myös se, että osallistujat kunnioitta-

vat toistensa sanomisia, vaikka olisivat niistä eri mieltä.

Keskustelun tavoite on paitsi puhua ja tutustua muihin syvällisemmin, myös suunnitella keinoja siihen, miten ongelmat ratkaistaan. Sellaisen dialogin järjestäminen ei välttämättä ole yksinkertaista.

”Olisi hyvä, että ihmisellä, joka fasilitoi keskustelun, olisi fasilitoinnissa tarvittavia taitoja”, Romashov sanoo.

Kaikki voivat oppia fasilitointia, hän lisää. Romashov on mukana suunnittelemassa Suomen kulttuurienvälinen yhteisö (SKY) -järjestön helmikuussa alkavaa verkkokurssia, joka käsittelee rauhantutkimuksen näkökulmia ja rauhantyötä käytännössä.

Siellä opiskellaan myös fasilitointitaitoja.

Yhdessä elämisen taito

Vadim Romashovin pääasiallinen tutkimusaihe on erilaisista taustoista tulevien ihmisten rinnakkaiselo arjessa. Hän on tehnyt tutkimusta esimerkiksi armenialais-azerbaidžanilaisissa kylissä Georgiassa, minkä lisäksi hän on tutkinut rinnakkaiseloa Lieksassa Pohjois-Karjalassa. Siellä Romashovia kiinnostaa muun muassa muista maista suomalaiseen pikkukaupunkiin muuttaneiden ja kaupungin syntyperäisten asukkaiden eläminen yhdessä.

Romashov käyttää etnografisia tutkimusmenetelmiä. Hän on tehnyt

Suomen kulttuurienvälinen yhteisö koordinoi verkkokurssin rauhantutkimuksesta ja -työstä ensimmäisen kerran viime vuonna. Vadim Romashov oli kurssin vastaava opettaja. Monilla mukana olleilla tutkijoilla oli yhteys Tampereen yliopiston rauhan- ja konfliktitutkimuskeskus TAPRIin.

havaintoja kaupungin kaduilla, leikki-
puistoissa ja jalkapallokentällä.

”Minua kiinnostaa tutkia, miten ihmiset asuvat yhdessä eroavaisuuksiensa kanssa.”

Monilla Romashovin haastattelemilla on kokemusta konflikti- ja sota-alueilla elämisestä ja sieltä pakenemisestä. Heillä on myös keskenään eriäviä näkemyksiä esimerkiksi historiasta ja siitä, miksi tietyt konfliktit ja sodat ovat alkaneet.

Romashov on nähnyt, että arjessa ihmiset löytävät keinot siihen, miten he voivat elää rinnakkain eroavaisuuksiensa kanssa.

”Ihmiset tietävät, miten asutaan yhdessä, vaikka heillä olisi keskenään vastakkaisia ajatuksia politiikasta, historiasta tai väkivallan syistä. Yleensä ihmiset tietävät, miten konflikteja vältetään.”

Kun konflikteja kuitenkin on, ne johtuvat Romashovin näkemyksen mukaan useimmiten siitä, että ihmisten pitää kamppailla paikastaan ja asemastaan yhteiskunnassa.

Arkipäivän rauhan ylläpitämiseksi eroavaisuuksista tai ongelmista ei tarvitse keskustella jatkuvasti.

”Mutta jos haluamme työskennellä rauhan eteen aktiivisesti eli muuttaa maailmaa rauhallisemmaksi, meidän täytyy nostaa esille ongelmia, joita meillä on”, Romashov huomauttaa. ■

OLLI VIJAKAINEN

KULTTUURISOTIEN LOPPU

Jokainen keskustelu toisin ajattelevan kanssa on tarpeen, koska rauha yhden ihmisen kanssa voi olla avain rauhaan muidenkin kanssa.

Monta kertaa vuodessa me tais-
telemme kulttuurisodan kentällä.
Vuodenkierto on jo tuttu: seuraavat
taistelut ovat keväällä lukukauden viimeisenä
päivänä, ja heti perään on edessä pride-sota.

Vauhti on kuitenkin kiihtynyt, joten kevääl-
lä on edessä varmasti muutama yllätys, kuten
kävi viime vuonna. Pariisin olympialaisten ava-
jaisten tyyli ja gospelmuusikko **Pekka Simojoen**
laulu hämeenlinnalaisessa koulussa toivat omat
kiistansa.

Kulttuurisodat alkoivat, kun usko suuriin ta-
rinoihin alkoi hapertua. Saksassa **Otto von Bis-
marckin** halu vähentää katolisen kirkon vaiku-
tusta valtioon oli vain alun fanfaari. Sittenmin
isot taistelut käytiin 1960-luvulla Amerikassa,
jossa edelleen käydään niin sanotusti taistelua
amerikkalaisten sieluista.

Valitettavasti nämä sodat heikentävät ihmisen
kykyä ymmärtää toiseutta ja ovat osaltaan
muuttaneet demokratiaa useissa maissa. Toisel-
la puolella juoksuhaudoissa ovat uskonnolliset
arvot ja toisella puolella muuttuva yhteiskunta.

Tämän lisäksi kirkon sisällä ovat omat kult-
tuurisotansa, jotka rakentuvat samoin tavoin.
Muutos kirkon arvoissa ja toimintatavoissa ai-
heuttaa omat yhteenottonsa ja paineensa.

Joskus vallitsi teoria, joka kuvasi tulevaisuut-
tamme. Puhuttiin sekularisaatiosta, uskonnol-
lisuuden katoamisesta, joka johtaisi lopulta us-
konnollisten arvojen vähenemiseen.

Nyt näyttää siltä, että näin ei käy. Ainoastaan
kristinuskon merkitys on menettämässä vaiku-

tustaan Suomessa. Se ei kuitenkaan tarkoita us-
konnollista tyhjyyttä, vaan tilalle on tullut mui-
ta hengellisiä arvoja. Tämä moninaisuus voi olla
myös se, joka avartaa meitä kaikkia.

Jokaisella on vastuu yhteiskunnastamme ja
sen hyvinvoinnista. Toivottavasti tämä on ainoa
sota, jota sodimme. Senkin on syytä loppua rau-
haan – mutta miten se voidaan saavuttaa?

Tässä muutama ajatus, joiden kanssa kamp-
pailen ja joiden kautta yritän olla parempi:

Keskustelun kärjistyessä tulisi pyrkiä puhu-
maan faktoista empatian kautta. Erimielisyyk-
sistä huolimatta on tärkeää löytää taustalta yhe-
teiset arvot.

Sodat vaativat meiltä itsehillintää ja myötä-
tuntoa. Erot osapuolten arvoissa ovat niin suu-
ret, että olisi naiivia ajatella sodan loppuvan, kun
muut pääsevät samalle tasolle kuin minä. On siis
hyväksyttävä moninaisuus, jossa elämme.

Hyväksyminen syntyy vain siten, että em-
me lokeroi toisiamme, vaan olemme uteliaita ja
kuuntelemme.

Jokainen keskustelu ja jokainen altistuminen
toisenlaisia arvoja kannattavan kanssa on syytä
kokea, koska rauha yhden ihmisen kanssa voi ol-
la avain rauhaan muidenkin kanssa.

Aina kun maailmassa on ollut teesi, sen haas-
taa antiteesi. Lopulta maan ihmiset ovat löytä-
neet synteisiin, joka luo pohjan yhteiselle elä-
mälle, ainakin hetkeksi. ■

Kirjoittaja on Vanhan kirkon pappi
ja yleinen innostuja.

Kotimaisen avustustyönliitto Koa ry

Koa ry ajaa ja valvoo humanitaarista työtä tekevien yhdistysten etuja, sekä toimii konsultoijana ja tiedottajana.

Koa ry tarjoaa yhdistyksille neuvontapalvelua ja järjestää tilaisuuksia verkostoitumista ja humanitaarisen työn kehittämistä varten.

koary.fi

Osana ravintola Laternan kirjallisia keskiviikkoja:

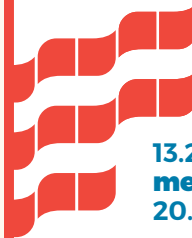
Maailman- rakastajan salonki

- tietokirjallisia keskusteluja
Saara Särmän johdolla (klo 19)

- 12.2. Pieni suuri Solnit keskustelu
- 12.3. Pieni terveydenhuoltokeskustelu
- 16.4. Pieni uskontokeskustelu
- 21.5. keskustelun aihe vielä auki

Tampereen seudun työväenopisto

MAKSUTTOMAT YLEISÖLUENNOT

Sampola

Sammonkatu 2, Tampere

Tavoitteena ilo -luennot

Torstaisin klo 17-18.30

- 13.2. **Ilon, toivon ja kauneuden merkitys lasten kehityksessä**
- 20.2. **Elokuvamusiikin ilta**

Sampola Sammonkatu 2, Tampere

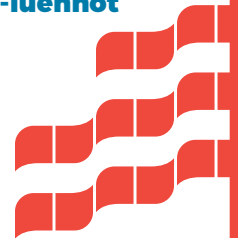
Mestarit kameran takaa -luennot

Tiistaisin klo 17.30-19.45

11.3. **Tampereen naiset vanhoissa valokuvissa**

25.3. **Tampereen Vanha kirkko 200 vuotta**

8.4. **Pirkanmaa vanhoissa valokuvissa**

Kirjasto Leija Koivumäentie 2, Ylöjärvi

Tiistaina klo 17-18.30

1.4. **Ilon aikaa ja ilon paikkaa menneinä vuosisatoina**

Työväenmuseo Werstas

Väinö Linnan aukio 8, Tampere

Tiistaisin klo 17-17.45

Raja railona - Suomen idänsuhteiden historiaa -luennot

4.3., 18.3., 1.4., 15.4., 29.4. ja 13.5.

LUENNOILLE EI ENNAKKOILMOITTAUTUMISTA

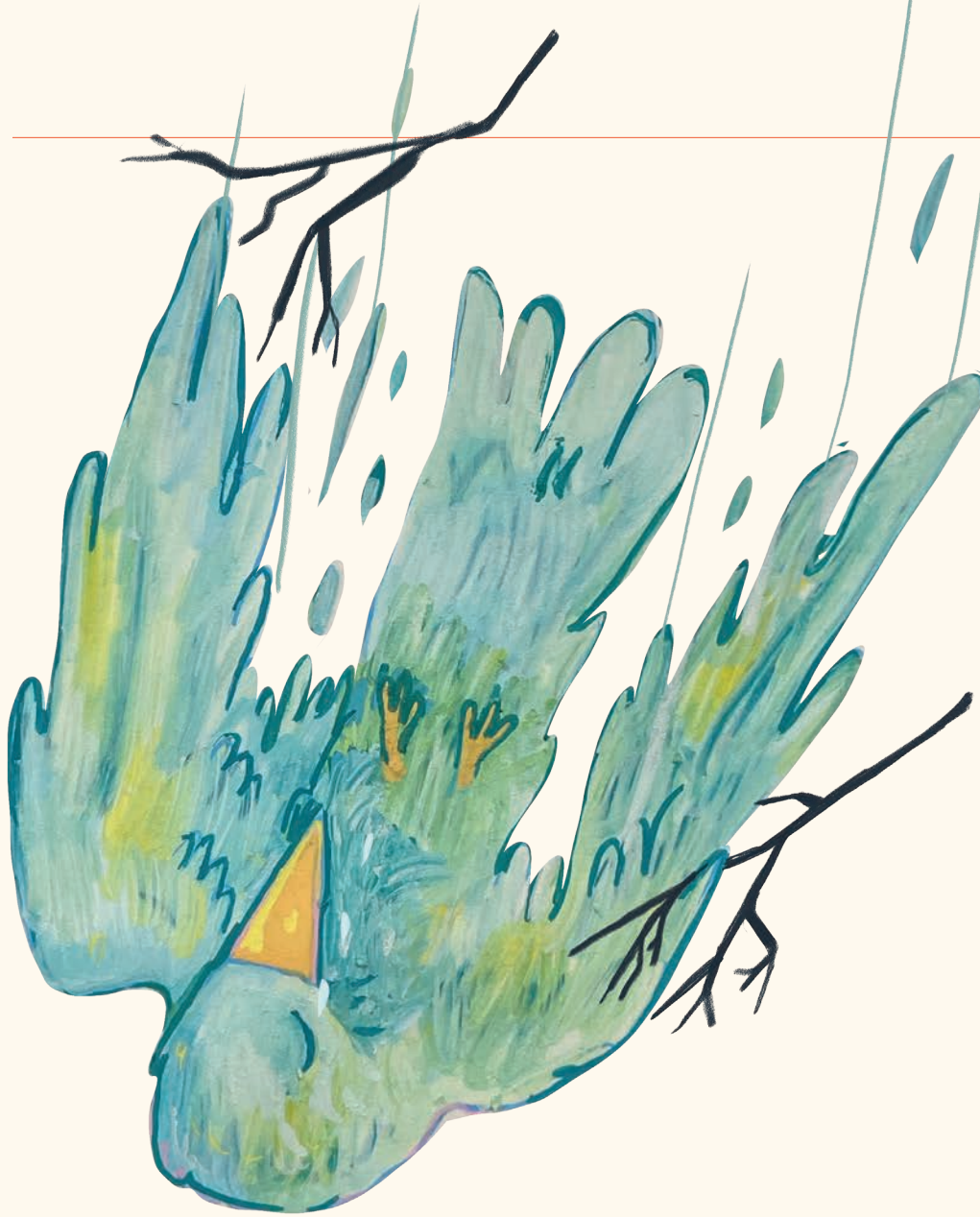

Tavoitteena ilo -luennot ja Mestarit kameran takaa -luennot myös suorana YouTubeissa: Tampereen seudun työväenopisto.

uusi.opistopalvelut.fi/tampere
tampere.fi/tyovaenopisto

TAMPERE
TYÖVÄENOPISTO

KORVAUSHOITOA ilman mielenterveyshoitoa

TEKSTI SAMPSA HANNONEN • KUVITUS SIIRI AUNOLA

”Psykososiaalisuus” on päihdehoidon lempilapsi, joka tarkoittaa korvaushoidossa vähän kaikkea ja pahimmassa tapauksessa ei mitään. Ongelma on rakenteellinen, ja sen seurauksena korvaushoidosta voi pahimmillaan puuttua mielenterveysulottuvuus kokonaan. *Rohee* soitti kahdelle tamperelaiselle korvaushoitoklinikalle, joissa ei tunneta psykososiaalisen hoidon hoitomenetelmiä, vaikka hoitoon olisi lain mukaan oikeus.

Mitäs tämä psykososiaalinen hoito oikein tarkoittaa täällä teillä? Korvaushoitoklinikka Satelliitin vastaava Tuire Ellilä alkaa viritellä myyntipuhetta. Satelliitti sijaitsee Tampereen Hervannassa, ja se aloitti toimintansa loppuvuodesta 2024.

Ellilän mielestä on tärkeää, että ihmistä ”ihan aidosti” autetaan.

”Ei nähdä ongelmia vaan mahdollisuuksia. Koetetaan antaa ihmiselle toivoa.”

”Tuotetaan terveyshyötyä. Ei nähdä ongelmia vaan mahdollisuuksia. Koetetaan antaa ihmiselle toivoa”, hän jatkaa hissipuhettaan.

Psykososiaalinen hoito on suomalaisen päihdehoidon lempilapsi: sitä luoputaan, mutta hoidon sisältö jää usein pimentoon.

Ellilän vastauksessa korostuu hoitomuodon mitäänsanomattomuus, eikä se ole hänen syynsä. Ongelma on rakenteellinen ja valtakunnallinen.

Korvaushoito on Suomessa opioidiriippuvaiselle tarjottavaa päihde- ja mielenterveyshoitoa. Korvaushoitopotilaita on vuonna 2019 julkaistun tilaston mukaan vajaa viisituhatta.

Korvaushoitoon kuuluvan psykososiaalisen hoidon puutteet ja sen laatu ovat suomalaisen päihdehoidon keskeinen ongelma. Korvaushoitopotilaat kärsivät usein mielenterveyden haasteista ja sosiaalisen elämän ongelmista, ja heillä on oikeus saada mielenterveyden hoitoa nimenomaan psykososiaalisen hoidon kautta.

Nykyisellään korvaushoitopotilaiden oikeus mielenterveyshoitoon ei kuitenkaan toteudu, ja pahimmillaan hoidosta puuttuu mielenterveysulottuvuus kokonaan. Tämä johtuu siitä, et-

tä korvaushoidon laadussa on räikeitä eroja, erityisesti psykososiaalisen hoidon laadun suhteen.

Suosituksia on tarkennettu

Ongelmana ei ole sääntelyn puute. Psykososiaalinen hoito on mainittu korvaushoitoa koskevassa asetuksessa jo vuonna 2008.

Psykososiaalisen hoidon pitäisi olla yksilöllistä sekä tavoitteellista mielenterveys- ja päihdehoitoa, jota toteutetaan korvaushoidossa lääkehoidon rinnalla.

Tästä huolimatta psykososiaalinen hoito on luonteeltaan enemmän sosiaalista kuin psykologista. Päihdepotilaiden hoito painottuu asiantuntijoiden mukaan sosiaalityöhön, vaikka myös mielenterveyden hoidolle olisi todellista tarvetta.

Psykososiaalisen hoidon kirjo on laaja, ja korvaushoidossa sen alle voivat lukeutua esimerkiksi pari-, käyttäytymis- ja ratkaisukeskeinen terapia, erilaiset ryhmätoiminnot, palveluohjaus, palkkiohoito, motivoiva haastattelu...

Lisäksi nuorille on suunniteltu erikseen omia psykososiaalisen hoidon muotoja, ja erityisryhmille, esimerkiksi vakavia mielenterveyden häi-

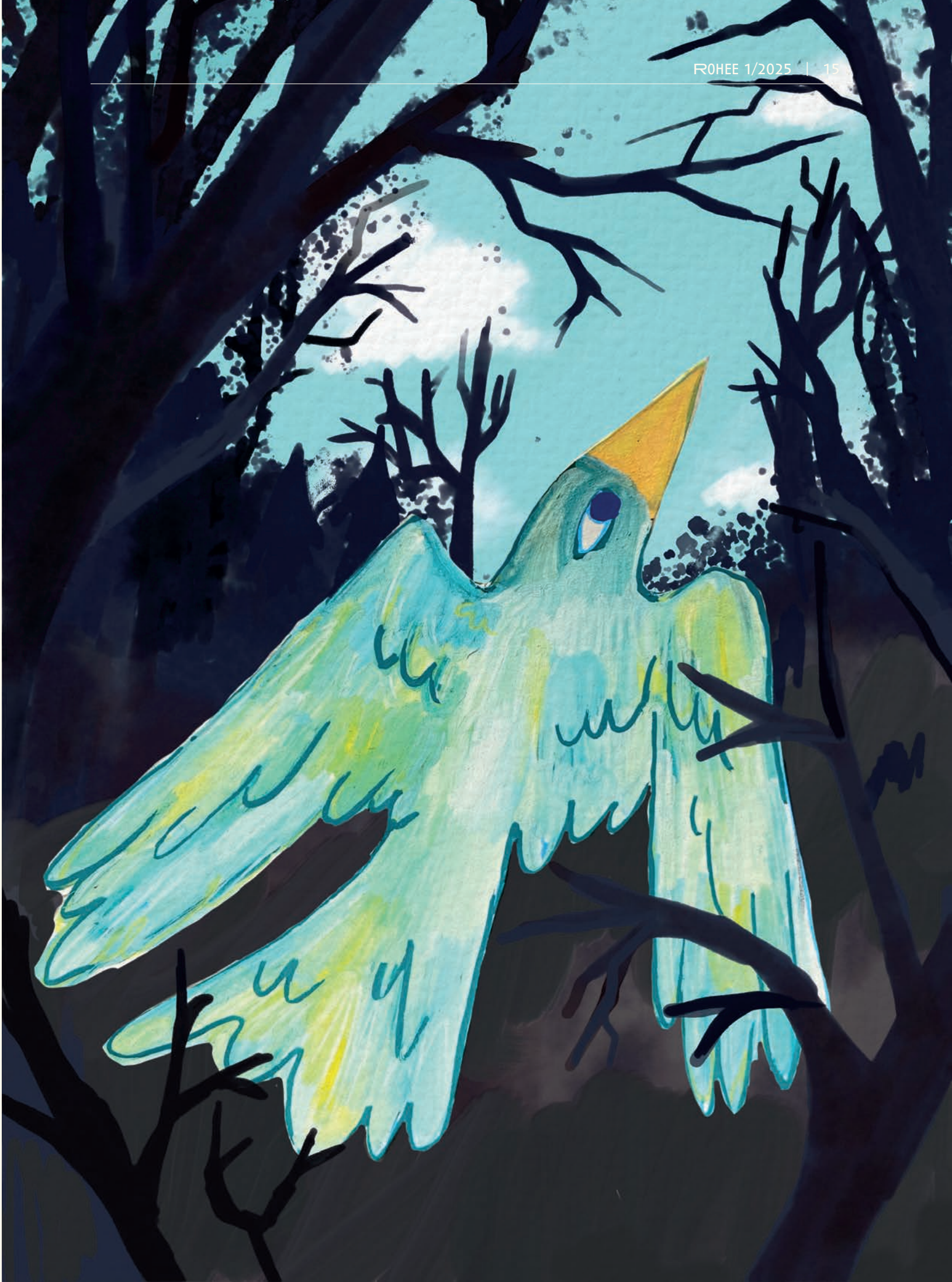
riöitä sairastaville on laadittu omat hoitomuotonsa.

Psykososiaalisen hoidon sisältöä on tarkennettu vasta viime vuosina, kun muun muassa sosiaali- ja terveysministeriö (STM) tarkensi psykososiaalisen hoidon käsitteistöä vuoden 2023 selvityksessään. Hoitokäsitteistöä on yhdenmukaistettu siksi, että hoito olisi yhdenvertaista, lain kirjauksen mukaista ja potilaan etujen mukaista.

Lisäksi psykososiaalisen hoidon hoitomenetelmät löytyvät Käypä hoito -suosituksesta ja päihdelääketieteen yhdistyksen opioidikorvaushoidon hoitosuosituksista, jota noudattaa myös Pirkanmaan hyvinvointialue.

Hoitosuositus ei kuitenkaan näytä jalkautuneen korvaushoitoklinikka Satelliittiin ja toiseen *Roheen* haastattelemaan tamperelaistahoon, korvaushoitoklinikka Suuntaan. Näiden klinikoiden vastaavat eivät osaa kertoa, mitä psykososiaalinen hoito heidän klinikallaan käytännössä tarkoittaa, vaikka suosituksen sisältö on selvä: psykososiaalisen hoidon pitäisi sisältää myös psykologista hoitoa.

Satelliitin Ellilä pohtii psykososiaalisen hoidon käsitettä, josta korvaushoidon hoitomenetelmät juontavat

juurensa. Hänen mukaansa psykososiaalista hoitoa on ”helppo vaatia”.

”Mutta mitä se oikeasti pitää sisällään? Ehkä meillä on sellaista, että jokaiselle toimijalle ja eri yksiköissä se tarkoittaa vähän eri asioita.”

Hänen mielestään tärkeintä on, että potilaille osataan viestiä selkeästi, mitä korvaushoito tarkoittaa ja pitää sisällään.

Psykososiaalisuuden käsite on epäselvä myös korvaushoitoklinikka Suunnan yksikönvastaava **Claudia Gisselbergille**.

”Näkinsin, että termi pitäisi ehdottomasti tarkentaa ja pilkkoa paloiksi”, Gisselberg sanoo.

Satelliitin ja Suunnan taustalla on sama yritys, Suuntasi Päihdepalvelut Oy. Sen takana on yksi Suomen merkittävimmistä päihde- ja sosiaalityön toimijoista.

Suuntasi on Sininauhasäätiön omistaman Sininauha Oy:n sekä päihdelääkärien perustaman Addiktum Oy:n yhteisyritys, joka myy palveluitaan muun muassa Pirkanmaan hyvinvointialueelle.

Yritys kertoi huhtikuun 2024 perustamistiedotteessaan, että sen ”tarkoituksena on kehittyä laadukkaana päihdehoidon suunnannäyttäjäksi ja merkittävimmäksi toimijaksi Suomessa”. Sininauhasäätiö on yrityksen enemmistöomistaja Sininauha Oy:n kautta.

Liian laava käsite

Päihdehoidon tutkija ja kouluttaja **Antti Weckrothin** mielestä korvaushoitopotilaille tarjottavassa psykososiaalisessa hoidossa painottuu hoidon sosiaalinen puoli, ei psykologinen.

”Psykologeja päihdehuollon piirissä ei enää oikein ole. Tämä integraatio ei ole kehittynyt kovin hyvin, ja näin se on aika monessa paikassa.”

Weckroth on tutkinut psykososiaalisuutta teoreettisella tasolla. Alun perin kyseessä on lääketieteen innovaatio, joka on sittemmin valunut lähemmäs sosiaalityön kenttää.

Vuonna 2007 ilmestyneessä tutkimusartikkelissaan ”Mitä merkitsee psykososiaalinen päihdehoidossa?” Weckroth kirjoittaa muun muassa näin: ”Käsitteen käyttö on siinä määrin

rajatonta ja sekavaa, että jos kyse olisi päihhteestä, se luultavasti kriminalisoidaisiin välittömästi.”

Weckrothin mukaan psykososiaalista hoitoa tarvitaan osana päihdehoitoa siksi, että päihdeongelma on kaikille elämän osa-alueille levittäytyvä sairaus. Ongelmana on hänen mukaansa ennen kaikkea se, että päihde- ja mielenterveystyö eivät ole nivoutuneet kunnolla yhteen.

Osaltaan taustalla on hoitopaikkojen kulttuuri. Kovat asenteet päihdesairauksia kohtaan ja sensitiivisyyden puute hankaloittavat laadukasta psykososiaalista hoitoa. Ongelmia on tunnistettu esimerkiksi korvaushoitopotilainsin kohdistuvassa ylimitoitettus- ja kontrollissa.

”Tieto ei koskaan muuta asennetta, vaikka tutkimuksesta tiedetään hyvin vahvasti, että päihde- ja mielenterveysongelmat pitäisi hoitaa yhdessä”, Weckroth sanoo.

Suomessa tehdään hänen mielestään paljon päihdelääketieteellistä tutkimusta, mutta samanaikaisesti maassa on paljon lääkäreitä ja hoitohenkilökuntaa, jotka eivät välttämättä edes tunne Käypä hoito -suosituksia päihdesairauksien osalta, hän arvioi.

Tämä kuulostaa kieltämättä kummalliselta alkoholismista kärsivässä maassa, joka keikkuu nuorten huumausainekuolemien kärjessä.

Weckrothin mielestä hoidon laadussa on hajontaa. Toisinaan se on onnistunutta, toisinaan taas ei.

”Näyttää siltä, että asialle omistautuneet tietävät tutkimuksesta sekä osaavat soveltaa sitä. Sitten taas on paljon asenteita, että päihdeongelmat ovat sellaisia huonotapaisia juoppoja, eikä se ole mikään sairaus”, kertoo Weckroth.

Yksi ongelma hoidon saamiselle on raha- ja työtekijäpula. Palveluntuottajat ja hyvinvointialueet ovat yhteisessä syöksykierteessä: kun hyvinvointialue maksaa vähemmän, myös palveluntuottaja tarjoaa vähemmän.

Weckrothin mukaan psykososiaalisen hoidon kauhukuva onkin äärimmillen tyypistetty hoito: sellainen, jossa päihdesairaalle annetaan palvelunumero, johon voi soittaa.

”Suositukset ovat välillä vain suosituksia”

Psykososiaalisen hoidon ongelmana on tällä hetkellä se, ettei se aina vastaa sille annettuihin suosituksiin. Näin on muun muassa Suunnassa ja Satelliitissa.

Kahden tamperelaisklinikkan psykososiaalinen hoito näyttyy ympäryöreänä. Se sisältää arkista vuorovai- kuttamista muun muassa yhteisen aamupalan muodossa, vertaistukea, har- raste- ja keskusteluryhmiä, tapaamisia omahoitajan kanssa ja palveluohjaajan apua arjen haasteissa. Jokaiselle potilaalle tehdään klinikoiden vastaavien mukaan yksilöllinen hoitosuunnitelma.

Suosittelusten mukaisia terapeuttisia menetelmiä ei haastatteluissa sen sijaan noussut esiin, vaikka niistä kysyttiin klinikoilta erikseen.

Satelliitin Ellilä ei omien sanojensa mukaan osaa kertoa, onko heidän kli- nikkansa psykososiaalinen hoito kal- lellaan psykologiselle vai sosiaaliselle puolelle. Suunnan Gisselberg taas sa- noo, että heillä on näiden suhteen hy- vä tasapaino.

Kummassakaan korvaushoitoklini- kassa ei ole psykologia mukana työti- missä. Päihdelääketieteen yhdistyksen tekemien korvaushoidon hoitosuosi- tusten mukaan psykologin tulisi muun muassa suunnitella hoidon ryhmätoi- minta. Lisäksi psykologin työnkuvaan korvaushoidossa kuuluu suunnitella yksilöllisiä psykoterapia-arvioita.

Sen sijaan molemmilla klinikoilla kohotetaan terapiavalmiuksia koulut- tamalla henkilökuntaa lyhytterapian antamiseen. Henkilökunnan terapia- koulutukset alkavat vastaavien mukaan ensi vuonna.

Suunnan ja Satelliitin palvelun- tuottaja Suuntasi Päihdepalvelut Oy:n toimitusjohtaja **Sanni Joutsenlahden** mukaan henkilöstöä koulutetaan tar- peen mukaan.

Joutsenlahti kertoo, että Suun- tasin korvaushoitoklinikoiden hoito perustuu Päihdelääketieteen yhdis- tyksen tekemiin korvaushoidon hoi- tosuosituksiin. Hän ei silti näe, että psykologille olisi tarvetta kyseisillä kli- nikoilla, vaikka näin hoitosuosituksissa lukee.

”Psykologeja päihdehuollon piirissä ei enää oikein ole. Tämä integraatio ei ole kehittynyt kovin hyvin, ja näin se on aika monessa paikassa.”

Joutsenlahden mukaan heillä on riittävän ammattitaitoinen henkilökunta. Hän painottaa, että klinikoilla on ”terapeuttisia valmiuksia”.

”Voin sanoa heittämällä, että en usko monellakaan palveluntarjoajalla olevan vakituisessa työsuhteessa psykologia klinikan arjessa.”

Joutsenlahti korostaa, että he noudattavat lakia ja Valviran ohjeistuksia. Hän myös sanoo, että yritystä velvoittaa hoitosuositukseen verrattuna ennemminkin palvelusopimus Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

”Suositukset ovat välillä vain suosituksia.”

Joutsenlahti tarkentaa myöhemmin sähköpostilla, että potilaille ei pystytävä aina tarjoamaan kaikkea, vaikka se olisi ihanteellista.

Myös Pirkanmaan hyvinvointialue ilmoittaa toteuttavansa opioidikorvaushoitoa hoitosuosituksen mukaisesti.

Kaikkea kaikille ja kenellekään ei mitään

Päihdelääkäri **Kaarlo Simojoen** mukaan huumausaineiden käyttäjien perustuslailliset oikeudet saada hoitoa eivät toteudu Suomessa.

”Se ei vain ole meillä järjestelmässä, että kaikille olisi riittävää hoitoa.”

Psykologinen hoito päihdesairauksissa on Simojoen mukaan puutteellista. Tämä näkyy etenkin silloin, kun henkilön päihdesairauden oireilu on saatu hallintaan.

Tällöin päihdepotilas tarvitsisi mielenterveyden palveluita, esimerkiksi psykoterapiaa tai muuta terapiamuotoista hoitoa.

”Nythän meillä näin ei ole. Tarjotaan kohdentamatta vähän kaikkea, ja ehkä ei mitään kenellekään.”

Simojoki kutsuu nykyistä psykososiaalista hoitoa ”välittäväksi seurannaksi”, jossa ei juurikaan ole hoidollista elementtiä.

Psykososiaalista hoitoa saa hänen mukaansa tällä hetkellä ”resurssien mukaisesti”, jolloin hoidon laatu on tuurista kiinni. Tämä eriarvoistaa potilaita.

”Joku voi saada todella timanttista hoitoa, jos kohdalle osuu hyvä tiimi ja sopiva työntekijä. Sitten toisaalla voi olla hyvin ohuesti lääkehoitoon keskittyvää hoitoa, jossa on mukana tällainen epämääräinen sosiaalisiin asioihin painottuva tuki.”

Kaarlo Simojoki on Weckrothin kanssa samoilla linjoilla siinä, että

psykososiaalinen hoito on Suomessa enemmän sosiaalista kuin psykologista.

Hänen mielestään sosiaalinen osuus psykososiaalisesta hoidosta on ”tosi tärkeää”, mutta sen toteutuksesta puuttuu erityisosaamista. Hän muistuttaa, että myös psykososiaalisen hoidon sosiaalisella puolella on paljon toimivia menetelmiä, mutta niiden käyttö ontuu.

Simojoen mukaan päihdehoitoa tulisi järjestää uudelleen isommassa kuvassa. Kokonaistilanne ja hoidon tarve on pitäisi arvioida säännöllisesti, ja ennen kaikkea ihmisiä tulisi hoitaa yksilöllisemmin sosiaalisen elämän erityispiirteiden tai mielenterveyden häiriöiden mukaan, jotta hoito voidaan kohdentaa oikein.

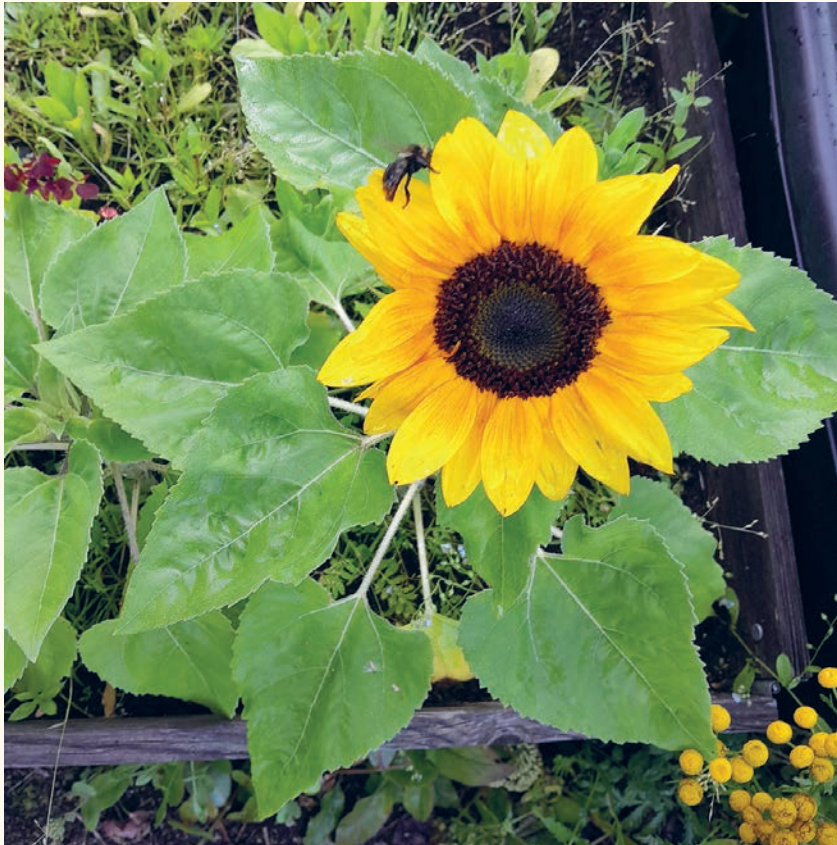
”Pitäisi erotella paremmin potilaat, kuten nuoret, vanhemmat, perheelliset, ei-perheelliset ja vaikeasti mielen-terveysongelmaiset. Näin hoito olisi hoitoprosessin aikana joustavampaa kuin se on nyt.” ■

Juttua varten on myös haastateltu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylilääkäri Margareeta Häkkinen.

Ruokaa omaan käyttöön, yhdessä viljellen

TEKSTI & KUVAT SATU SUIHKONEN

Roheen myyjä Satu Suihkonen kertoo, mitä yhteisöviljeleminen on antanut hänelle – sadon lisäksi.

Viljely kaupungissa ja yhteisöviljelmillä kiinnostaa yhä useampia ja on lisääntynyt viime vuosina. Toimivia viljelmiä on laajennettu ja uusia viljelmiä on perustettu, mutta moni on myös aloittanut harastuksen omalla ikkunalla, parvekkeella tai pihassa. Vuonna 2023 Tam-

pereella järjestettiin kaikille avoin kaupunkiviljelyn perehdytyskurssi. Vihannesten ja yrttien kasvattaminen on paitsi hyödyllistä ja taloudellista, myös erittäin opettavaista ja yhteisöllistä.

Omassa puutarhassani maalla olen kasvattanut monivuotisia lajikkeita, kuten raparperia, mansikkaa, vadel-

maa, karviaisia sekä puna- ja mustaviinimarjoja. Useana vuonna olen kasvattanut myös joitakin vihanneksia. Ne ovat olleet ikään kuin kokeiluja siitä, mikä milloinkin onnistuu ja maistuu. Oman kasvimaan laajentaminen ei ole kuitenkaan kiinnostanut minua, joten olin erittäin iloinen löytäessäni Kalevanharjun yhteisöviljelmän. Se on tarjonnut minulle hyvän paikan oppia, kokea yhteisöllisyyttä ja kasvattaa ruokaa, jonka merkitys on monitasoinen oman hyvinvointini tukemisessa.

Yhteisöviljelmällä kasvatetaan ruokaa omaan käyttöön yhdessä. Tämä mahdollistaa oppimisen toisilta ja yhdessä, uuden sosiaalisen verkoston rakentumisen sekä paikallisen yhteisöllisyyden vahvistamisen. Kasveja hoidetaan yhdessä yhteisten periaatteiden mukaan: kasvukauden aikana tavataan kerran viikossa, ja toimintaa ja tehtäviä koordinoidaan osallistujien kesken. Työmäärä jakautuu, eikä viljelmä vaadi jokaiselta osallistujalta panosta joka päivä tai viikkokaan. Aina löytyy joku, joka hoitaa kastelun kesähelteillä. Kasvukauden satoa korjataan ja jaetaan osallistujien kesken.

Kasvukauden aikana mietitään seuraavan vuoden lajikkeita ja laatikko-kiertoa. Vuodenvaihteen jälkeen hankitaan siemeniä, joita esikasvatetaan sisätiloissa. Osa siemenistä on otettu talteen omalta viljelmältä. Kaikkea ei tarvitse heti osata ja tietää: siemenpussista ja netistä voi tarkistaa suositukset kylvöajankohdasta ja kasvuolo-

Sadun satoa

Yhteisöviljelmällä on kasvatettu esimerkiksi näitä:

- herne
- härkäpapu
- kesäkurpitsa
- porkkana
- peruna
- kurkku
- tomaatti
- salaatti
- punajuuri
- oregano
- tilli
- sipuli
- purjo
- basilika

suhteista. Yhteiset kokeilut ja kokemus opettavat kaiken tarvittavan.

Alkuvuodesta odotetaan lumien sulamista ja kevään tuloa. Heti kun mahdollista, alkaa viljelylaatikoiden perkaus siltä osin, kun se on jäänyt kesken syksyllä. Tämän jälkeen seuraa multahommia, lannoitusta ja sitten lopulta esikasvatettujen kasvien istuttamista ja siementen kylvämistä, kun yötkin ovat lämmenneet. Meidän kevättalkoopäivämme on toukokuussa, minkä lisäksi pienemmissä porukoissa puuhataan tarvittava määrä.

Kesällä kastellaan, lannoitetaan, kitketään ja kastellaan vielä lisää. Ehdoton kohokohta on, kun viljelmältä saadaan vuoden ensimmäistä satoa. Kesän loppupuolella on talkoopäivä tai useampi, jolloin kerätään loppusato. Loput kasvien varret ja haravoidut lehdet kompostoidaan syksyllä. Usein mielletään, että viljely on kevään ja kesän hommaa, mutta tässähän menee lähes koko vuosi. Viime vuonna viimeinen haravointi oli marraskuussa, ja kohta aletaan jo suunnittelemaan ja puuhastelemaan siementen kanssa. ■

Tampereen Arttelissa järjestetään keväällä 2025 Kaupunkiviljely tutuksi -kurssi. 26.3. Laatikkoviljelyn perusteet; 2.4. Monimuotoinen yhteisöviljely; 9.4. Palstaviljely; 23.4. Bokashi & 7.5. Kompostoinnin salat. tapahtumat.tampere.fi

Keväällä 2025 on eletty uudelleen Dingo-huumaa. Pertti Neumann iloitsee siitä, että bändi löytää yhä uusia kuulijoita.

”Vaikea ajatella Dingoa missään muussa ajassa”

TEKSTI SIIRI AUNOLA • KUVAT KARI SUPPONEN

Rohee istui alas Dingo-yhtyeen laulajan ja häntä uudessa elokuvassa esittävän näyttelijän kanssa keskustelemaan yhtyeestä menneisyydessä ja nykyajassa. ”Siitähän loppujen lopuksi on kysymys: että laulut kantaa”, Neumann sanoo.

”**Käsi kädessä** kuljemme taioon autioon” on monille tuttu sävel. Dingo on universaaleilla sanoituksillaan valloittanut useita ikäluokkia 1980-luvulta alkaen, ja uudetkin sukupolvet löytävät tiensä yhtyeen musiikin pariin.

Mitä **Pertti ”Nipa” Neumann** ja Neumannia uudessa *Dingo*-elokuvasa näyttelevä **Saku Taittonen** ajattelevat Dington kappaleiden sanoituksista ja kappaleiden tarinoista? Miten parikymppinen Neumann on osannut ammentaa niin paljon ympäröivästä elämästä – ja keille hän lauluissaan on laulanut, kun ihmiset löytävät yhä tiensä Dington pariin?

Kappaleiden takana oli nuori, mutta vanha sielu, kuuluu lauluntekijän vastaus.

”Kyllä tekstit ovat paikka paikoin tajunnanvirtaa, ja on hetkiä, joissa itsekin miettii omia visioitaan. Jostain tekstien maailmat kuitenkin tulivat”, pohtii Neumann

”Kyllä siellä kappaleissa paljon rakkaudesta lauletaan, ja kohteet ovat ihan selkeitä. Mutta on siellä myös ihan silkkaa fantasiaa ja seikkailua. Esimerkiksi Dingo kasariaikoina me teimme aina kokonaisen albumin, jonka musiikista muodostui sitten ikään kuin elokuva. Esimerkiksi *Kerjäläisten valtakunnassa* ja *Pyhässä klaanissa* oli hyvin vahva teemallinen maisema.”

Neumannin saappaisiin näyttelijänä loikannut Saku Taittonen huomauttaa kappaleiden runollisuudesta ja sanomasta – esimerkiksi kappaleessa *Sinä ja minä*.

”Onhan ne sanoitukset sellaisia universaaleja ja primitiivisiin ihmistunteisiin vetoavia. Välittäminen, rakkaus, yksinäisyys ja jonkin sortin kaipuu. Niiivi voisi olla se sana, positiivisella tavalla.”

Dingo-huuma 1980-luvulla oli ennen näkemätöntä. Valtava suosio, hurmioituneet fanit, jatkuva keikkailu, kotitalon eteen bussilla tuodut Dingo-turistit, rokkitähtien elämä ja lopulta myös bändin hajoaminen sekä suosion muuttuminen olisivat kenelle tahansa rankkoja kokemuksia. Miten sellaisesta suosiosta selviää ja kuinka se muokkaa ihmistä?

Neumann aloittaa muistuttamalla, kuinka hän oli Dington läpimurron aikaan jo 24-vuotias.

”Mulla oli kuitenkin merimiestausta takana. Olin elänyt aika kovaa elämää ja nähnyt sitä sun tätä merillä. Ilman merimieskokemuksia en välttämättä olisi tässä kertomassa tätä juttua. Jos olisin ponkaissut tuohon asemaan suoraan koulun penkiltä, niin ei mun pää olisi varmaan kestänyt”, hän kertoo.

”On ollut uskomatonta huomata uusien sukupolvien löytävän yhä edelleen Dington musiikin pariin. Se ei ole itsestään selvää. Dingo musiikki jakaa kuitenkin puhutella sukupolvesta toiseen, ja minulle lauluntekijänä se on parasta, mitä voi tapahtua. Koska siitä hän loppujen lopuksi on kysymys: että laulut kantavat. Tarinat pysyvät ehjinä,

”On ollut uskomatonta huomata uusien sukupolvien löytävän yhä edelleen Dingo musiikin pariin. Se ei ole itsestään selvää.”

jengi ymmärtää kappaleiden sanoman. En tiedä, voisiko sitä edes enempää pyytää. Voin jollakin tapaa kutsua itseäni jopa aika onnekaaksi.”

Mutta millainen Dingo olisi, jos se perustettaisiin nyt? Entä voisiko Dingo-ilmiotä syntyä enää tänä päivänä?

”Hieno kysymys”, vastaa Neumann.

”Dingo olisi varmaan samannäköinen kuin ennen. Ehkä tämä aika muokkasi jotain. Vaikea ajatella Dingo lähtökohtaisesti missään muussa ajassa”, hän pohtii.

”Musiikkikulttuuri elää tällä hetkellä jonkinlaista murroksen aikakautta. Se johtuu varmasti pitkälti siitä, että some tekee omaa tehtäväänsä. Tämän

Saku Taittonen on Neumann kevään hittielokuvassa.

päivän musiikkikenttä on paljon pirstaloituneempi kuin 80-luvulla.”

Myös Taittonen jää pohtimaan Dingo-ilmion mahdollisuutta.

”Ehkä joku Robin on ollut lähimpänä sitä, mutta hän on sooloartisti. Ja siinä ei kuitenkaan ollut sellaista samanlaista lämpöä ja viettelyä mitä Dingossa. Eli en osaa sanoa, ehkä se on mahdottomuus.”

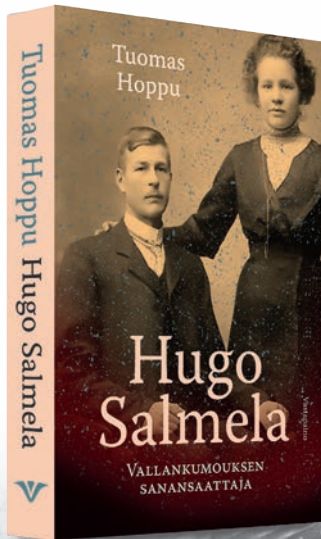
Näyttelijä ja muusikko Saku Taittonen pääsi kuvauksissa hyppäämään Neumannin saappaisiin ja aistimaan Dingo-ilmiotä. Kokemus sai hänet tuntemaan empatiaa Neumannin kaltaisia superstaroja kohtaan.

”Olen alkanut lukemaan kaikkia uutisia ihmisistä suolahyppysellisen kera. Nyt kun itsestäkin on tehty jonkin verran henkilökuvia ja uutisia, ja vaikka ne olisivat tosi positiivisia, niin aina kaikki ei ole ihan oikein. Lukijalle saattaa syntyä minusta vähän väärä kuva.”

Taittonen voi vain kuvitella, että juorulehtien lööppien kohteeksi joutuminen on varmasti omaa luokkaansa – ja millaista sellaisten juttujen lukemisen itsestä olisi.

Mutta mistä yhteestä Taittonen itse haluaisi nähdä elokuvan Dingo-aikajänteellä – eli 40 vuoden päästä?

”Sooloartistit ovat aina mielenkiintoisia, bändeistä ehkä System of a Down. Heillä on Armenia-tausta, niin siinä on omat poliittiset materiaalinensa. Uskon, että niiden äijien takana voisi olla aika mielenkiintoisia tarinoita”, hän sanoo. ■

Tuomas Hoppu

Hugo Salmela

– Vallankumouksen
sanansaattaja

276 s.

www.vastapaino.fi

Vastapainettuja
kirjoja.

*Punapäällikkö Hugo
Salmelan elämäkerta,
hänen muokkaantumisen
vallankumoukselliseksi
ja toimintansa
kaartilaisjoukkojen
johtajana Kymenlaaksossa
ja Tampereella.*

Kuva: Museo keskus Väpriikki

KAHVILA
LEENA

KIERRÄTYS-
TORI

Kahvia ja kierrätystä
jokaiselle mielelle!

Avoimna
ti-pe 10-17
la 9-15

Puutarhakatku 17
33210 Tampere

www.sopimusvuori.fi

Artisti ei aina maksa

TEKSTI MIKA LONKA • KUVAT KARI SUPPONEN

Muusikko Petri Mäkiharju soitti itsensä huipulle ja siirtyi taustavaikuttajaksi. Nyt hän on mukana tarjoamassa kotimaista vaihtoehtoa striimausjätille.

Yksi Petri Mäkiharjun monista tämänhetkisisistä töistä on kotimainen vastine ulkomaisille striimauspalveluille. Nimeltään se on Lingonperry eli suomeksi Päärykkä, puolukan ja päärynän risteytys.

Mitä nimi kertoo palvelusta? No, ei paljon, mutta ei omenan kuva lukuisien laitteiden kannassa sekään

ollut alkujaan kovin informatiivinen.

”Halusimme tarjota uusille artisteille vaihtoehtoisen alustan musiikin levittämiseen. Spotifyhin tulee joka päivä 120 000 uutta biisiä, ja niiden joukkoon pienet bändit hukkuvat helposti”, Mäkiharju kertoo palvelunsa taustasta.

Lingonperryssä on tällä hetkellä satoja artisteja, ja määrä kasvaa. Korvaus-

politiikka eroaa Spotifysta, jossa käyttäjien maksut menevät yhteiseen pottiin, minkä jälkeen isot artistit ottavat summasta suurimman osuuden. Lingonperryssä jokainen artisti sen sijaan saa korvauksen suoraan kuuntelun mukaisesti. Suoratoistopalvelulla on myös oma radioasema, Radio Into, joka soittaa uusien artistien, indie-muusikoiden ja pienten levy-yhtiöiden musiikkia.

Petri Mäkiharjun tie on kulkenut rockin, jazzin ja klassisen musiikin soittajasta taustavaikuttajaksi. Nekalassa sijaitsevalla Blue Screen 404 -studiolla tehdään muun muassa podcasteja, webinaareja ja pitkiä livestriimejä.

Lingonperry aloitti parisen vuotta sitten. Sen usko tulevaisuuteen on vahva.

”Vuonna 2026 Lingonperrystä löytyy 5-numeroinen määrä indieartistejä. Kansanvälinen toiminta alkaa, ja striimauspalvelut tulevat kehittymään monella tasolla”, Petri Mäkiharju maalailee.

”Toisaalta fyysinen äänite ei katoa minnekään, eivätkä myöskään livekeikat. Ne molemmat nousevat uuteen kukoistukseen, ja indieartistit täyttävät keikkapaikat.”

Jälkimmäinen tulevaisuudennäkymä on helppo jakaa.

Lingonperryn takaa löytyy musiikin sekatyömies, joka vaihtoi klassisen musiikin alustaan.

Klassisen musiikin soittajan työ on kurinalaista, henkisesti ja fyysisesti kulluttavaa. Näin on erityisesti silloin, jos soittaa Tampereen filharmoniaassa ja on oman instrumenttinsa vuorotteleva

äänenjohtaja, kuten kontrabasisti Petri Mäkiharju pitkään oli.

”Joka viikko harjoitellaan ja esitetään puolentoista tunnin uusi setti. Esityskaudella on konsertti perjantaisin, ja sen jälkeen muusikot saavat käsiinsä seuraavan viikon nuotit”, hän kertoo.

”Maanantai on virallinen kotiharjoituspäivä, jolloin soittajat ottavat oman osuutensa haltuun. Mutta kyllähän jo edeltävä viikonloppukin menee monilla harjoitteluun. Tiistaista torstaihin on orkesterin yhteisharjoituksia ja perjantaina konsertti.”

Seuraavalla viikolla toistuu sama uudestaan, uusien teosten kanssa. Mäkiharju on työssään nähnyt leipääntymistä. Tämän välttääkseen hän lopetti omalla huipullaan.

”Saavutin sen, mikä oli saavutettavissa. Realistiselta tuntuvia etenemismahdollisuuksia ei enää ollut.”

Oli siis aika siirtyä estradeilta niiden taakse, taustavaikuttajaksi. Tuo-

tantopuoli oli kulkenut Mäkiharjun työn ohella, mutta muusikkouden rinnalla sitä ei päässyt kehittämään.

”Tein valinnan ja nyt soittimet ovat narikassa. Keikkoja en ole soittanut yhtään.”

Aiemmin keikkoja on ollut tyylijajista toiseen. Mäkiharjun tie on kulkenut rockin ja jazzin kautta klassiseen musiikkiin ja argentiinalaiseen tangoon.

”Olen varmaan ainoa suomalainen muusikko, jolle on maksettu epäonnistumisesta”, hän nauraa. *Failing*-esityksessä oli mahdollon onnistua: kappaleessa oli tarkoituksella liikaa tekstiä ja nuotteja, toisilleen sopimattomalla tavalla.

Failing on kulkenut Mäkiharjun mukana miehen omissa soolokonserteissa ja kymmenisen vuoden takainen Iitin musiikkijuhlien esitys oli *Iitinseudun* toimittajan mukaan ”konsertin hauskin ja salaviisain ohjelmanumero”. ■

”Pitkälle teini-ikään en saanut tehdä muita kuin uskonnollisia lauluja”

TEKSTI TUUKKA TUOMASJUKKA

Mikko Joensuu kertoi Vanhan kirkon Agnostikkoklubilla laulujensa synnystä. Rohee seurasi keskustelua palkitun lauluntekijän musiikin taustasta.

Lauluntekijä Mikko Joensuun tuotantoa voisi kutsua maalistuneiden gospeliksi. Maalailevilla levyillään hän laulaa uskonnosta – ja siitä, kuinka hänen maailmankuvansa muuttuu. Samalla hän on saavuttanut yleisöä, jota hengellinen musiikki ei yleensä saavuta.

Marraskuussa 2024 Mikko Joensuu esiintyi 200 vuotta täyttävässä Tampereen Vanhassa kirkossa. Siellä pastori **Olli Viljakainen** haastatteli Joensuuta osana Agnostikkoklubi-tapahtumasarjaa.

Joensuu kertoo, kuinka uskonnollinen kieli on ollut hänelle luonnollinen väline musiikin tekemiseen. Aluk-

si helluntaillaisuus, johon hän kasvoi, asetti rajoitteet.

”Pitkälle teini-ikään asti en saanut tehdä muita kuin uskonnollista lauluja”, hän kertoo.

Myöhemmin Joensuu erkaantui uskonnosta, mutta ei tavasta laulaa asioista uskonnon kautta. Hän inspiroitui esimerkiksi 1980-luvun yhtyeistä, jotka käyttivät uskonnollisia vertauskuvia musiikissaan.

”Kun aloin maallistua ihmisenä, en alkanut ajatella, että tämä kieli kuuluisi uskovaistilanteisiin tai uskonnollisiin tilanteisiin”, hän kertoo.

Palkittu muusikko

Mikko Joensuulle myönnettiin arvostettu Teosto-palkinto vuonna 2017 Amen-trilogiasta.

Joensuu oli otsikoissa kesällä 2024, kun hänen kirkkokonserttinsa peruttiin laulajan synnyinkaupungissaan Alajärvellä. Seurakunta perusteli päätöstä muun muassa sillä, että Joensuu oli vastikään kertonut haastattelussa, ettei Jumalaa ole olemassa.

Joensuu arveleekin, että hänen tapansa ilmaista erilaisia elämän asioita, esimerkiksi äitinsä kuolemaa, on sekoittunut uskonnon käyttämään kieleen.

”Olen yllättynyt, kuinka paljon kerron uskonnollisin vertauskuvin asioista, joiden ajattelen kertovan jostain muusta kuin uskonnosta. Sen ei ole tarkoitus olla hengellistä musiikkia, vaikka tekstit voivatkin olla sen kaltaisia”, hän kertoo kirkonpenkeissä istuvalle yleisölle.

Mikrofonin vahvistama ääni täyttää kirkon. Bassolinjaa täydentää ohuiden kielten korukuvio. ”*God is in the house*”, Joensuu laulaa.

Ilmapiiri on niin harras, että yleisö ei taputa kappaleiden välissä. Tunnelma on meditatiivinen.

Joensuu kertoo, että kappaleet syntyvät sävelen kautta.

”En ole koskaan ollut sellainen, että pitäisikö tehdä laulu vaikkapa Tampereen Vanhan kirkon rakentajista, joista vaikkapa **Topi Saha** voisi tehdä kappaleen. Olen huono tekemään lauluja niin, että päätän aiheen etukäteen. Minä vain hoilottelen niin kauan, kunnes ymmärrän, että tästä tässä on kyse.”

Siitä huolimatta, että Joensuu on jättänyt uskon, häntä kutsutaan edelleen esiintymään kirkkoihin.

”Toivon, että kirkko olisi paikka, jossa voisi miettiä Jumalan lisäksi sitä, mitä tarkoittaa olla elossa tämä pieni pätkä”, hän sanoo. ■

Keitä ne on ne sankarit?

Pekka Kytömäki
Historian pienmiehiä
Aviador 2023, 89 s.

Historian pienmiehet tuo mieleen piennaiset ja verkostosankaruuden.

Kukapa ei olisi kuullut puhuttavan historian suurmiehistä, jotka tyypillisesti ovat johtaneet armeijoita ja valtakuntia. **Pekka Kytömäen** runoteos *Historian pienmiehiä* (Aviador 2023) kuitenkin tunnelmoi elämässä, jossa ei tavoitella valtakuntia vaan ollaan läsnä arjessa.

Muutamassa runossa Kytömäki (s. 1975) sivaltaa suoraan ”suurmiehiä” ja yksinvaltiaita, joita heidän äitinsäkin häpeävät. Muuten runokokoelma kuvaa isommin osoittelematta, miten eletään elämää, jossa tärkeintä ovat arjen hetket ja muistojen kirjo.

Kytömäen teos palautti mieleeni, mitä **Hannele Koivunen** aikoinaan kirjoitti piennaisista. Koivunen (s. 1949) tutki kulttuuria ja työskenteli kulttuurihallinnossa vuosikymmeniä. 1900-luvun lopulla hän seurasi, miten kirjastoihin oli ostettu suuri tietojärjestelmä, joka lopulta saatiin käyttöön keskeneräisenä. Kalliilla ostettu järjestelmä aiheutti kirjastojen arjessa valtavasti työtä, kun pienipalkkaiset naisvirkailijat käytännössä testasivat ja kehittivät järjestelmää asiakkaiden käyttöön.

Artikkelikokoelmassa *Tieto ja tekniikka. Missä on nainen?* (toim. Riitta Smeds ym. 2002) Koivunen pohti, kuinka media nostaa tietotekniikan sankareiksi Microsoftin **Bill Gatesin** ja Nokian **Jorma Ollilan** kaltaiset yksinäiset johtajat – nykyään ajatukset voisivat siirtyä vaikkapa **Elon Muskiin**. Näiden ”suurmiesten” katveeseen jäi ”piennaisia”, jotka toteuttivat sankarilliset visiot.

”Runojen ihmisissä on arkisankaruutta, joka ilahduttaa mieltä enemmän kuin somen kovat miljardöörisankarit.”

Koivunen korosti, miten suurten myyntilupausten ”saattaminen arkiselle tasolle vaati valtavan työpanoksen ja arkisen kokemuksen myötä kertynyttä nerokkuutta, hiljaista tietoa”. Hän visioi, että yksilöiden suurtekojen sijasta voisi ihailla verkostosankaruutta, jossa arkinen yhteistyö johtaisi yhä onnistuneempiin, yhdessä kehitettyihin ratkaisuihin.

Tämäntapainen toive ehkä välähdelee Kytömäenkin runoissa. Hän to-

teaa, että maailma tarvitsee ”parempia pienmiehiä / hymyileviä hyväksiä” (s. 27). Runoissa tulkitseen pienmiehen tai pienmiesten naputtelevan tekstiä toimistossa, sinnittelevän korona-aikoina ja palauttavan skeittiliikkeitä mieleensä. Runojen ihmisissä on arkisankaruutta, joka ilahduttaa mieltä enemmän kuin somen kovat miljardöörisankarit. ■

ANU LAHTINEN

TAIDETILA TEE

kutsuu luovuuteen Onkiniemessä

TEKSTI SIIRI AUNOLA • KUVAT SARA VERTANEN & KIMMO SINILUOTO

Miltä kuulostaisi sunnuntai-ilta, jolloin voit vain ilmestyä paikalle ja antaa luovuutesi virrata – ilman suorituspainetta? Tampereen Onkiniemen vanha Trikootehdas kätkee sisäänsä juuri tällaisen mahdollisuuden.

Onkiniemen Ateljeessa tehdään yhdessä taidetta sunnuntaisin.

Tutun Näsinneulan läheisyydessä sijaitsee vanha tehdasrakennus. Onkiniemessä lenkkeilevälle tai autolla ohi ajavalle tämä iso tiilirakennus on tuttu maamerkki. Kyseessä on Onkiniemen vanha Trikootehdas, nykyinen Kulttuuritehdas.

Rakennuksen sisällä on monenlaisia kulttuuritoimintaa, taiteilijoiden työhuoneita ja bändien harjoitustiloja. Yksi talon toimijoista on Onkiniemi Ateljee, joka on usean taiteilijan ja kulttuurin parissa työskentelevän tahon yhteinen työtila. Mara Balls -taiteilijanimelläkin tunnettu Maria Mattila perusti ateljeen viisi vuotta sitten, ja sinä aikana tila on tuottanut kulttuuria tamperelaisille matalalla kynnyksellä.

Ateljee järjestää paljon erilaisia yleisölle avoimia tapahtumia, kuten keikkoja, elävän mallin piirtämistä sekä roolipelaamista. Joka sunnuntai ateljeesta kuoriutuu kaikille avoin Taidetila Tee.

”Taiteen tekeminen on parhaimmillaan terapeutista ja voimaannuttavaa. Toivon, että kaikilla olisi mahdollisuus kokeilla sitä ilman pelkoa epäonnistumisesta tai arvostelusta. Se on taidetilan tärkein periaate”

Taidetila Teen, entiseltä nimeltään Taidetila Katveen, perustivat vuonna 2016 kuvataiteilija ja kuvataideopettaja Kaisla Kuurama ja hänen ystävänsä Claudia, jotka huomasivat monia koh-

taavan esteen: kodin ulkopuolella ei ollut tilaa taiteen tekemiselle.

Taidetila tarjoaa sunnuntai-iltaisin kaikille halukkaille ikäryhmästä tai taustoista riippumatta matalan kynnyksen mahdollisuuden käyttää ateljeetilaa ja sen välineitä ilmaiseksi tai pientä kolehtia vastaan.

”Taidetilan tarkoitus on, että sinne saa tulla tekemään kaikenlaista – vaikka huonoja, rumia tai epäonnistuneita töitä. Ideana on tarjota päihtetön tila, jossa voi harjoitella, tehdä jotain suurta projektia tai vain kokeilla luovuuttaan”, Kuurama kertoo.

Taidetilaa pyöritetään täysin vapaaehtoisvoimin. Vuonna 2024 se sai Tampereen kaupungin Mansen massit -äänestyksessä yhteisörahaa, jolla tuetaan vuokrasta koituvia tilakustannuksia. Käytettävät materiaalit ovat lahjoitettuja, ja niitä on kertynyt hyvin ja laajasti: käytössä on paljon erilaisia taidetarvikkeita, aina ammattilaisten välineistä kaikille tuttuihin puuväreihin. Tila on saanut lahjoituksia pus-

Taidetila Teessä ei kävijältä odoteta sitoutumista tai erityisiä taitoja.

karadion ja sosiaalisen median väyliä pitkin, ja lahjoitukset ovat edelleen tervetulleita.

Taidetila Teen kävijöiden ei tarvitse kokea valkoisen paperin kauhua, sillä tilassa virtaa luovuuden lähde, joka pulputtaa ideoita kävijöille. Lisäksi tila on oivallinen paikka kokeilla esimerkiksi öljyvärejä.

”Taiteen tekeminen on parhaimmillaan terapeutista ja voimaannuttavaa. Toivon, että kaikilla olisi mahdollisuus kokeilla sitä ilman pelkoa epäonnistumisesta tai arvostelusta. Se on taidetilan tärkein periaate”, tilan perustaja Kaisla Kuurama korostaa.

Taidetila Teen historia ulottuu Onkiniemen ulkopuolelle, Tampereen keskustaan. Vuonna 2016 Kuurama ja hänen ystävänsä vuokrasivat ensimmäisen tilansa Hallituskadulta, taiteilija Erja Mikkolan Nukkeverssaan tiloista.

Tuolloin toimineen Avoimen ateljeen alkuperäinen idea oli, että kävijät kattaisivat osan kuluista maksamalla pientä korvausta tilan ja tarvikkeiden käytöstä. Toimintatavasta kuitenkin luovuttiin, sillä osallistumiskynnys haluttiin pitää mahdollisimman matalana. Nykyään taidetilassa on kolehti, johon osallistuja voi maksaa pientä korvausta, jos hänen taloudellinen tilanteensa sen sallii.

Myöhemmin Kuurama jäi pitämään taidetilaa yksin, kun hänen toiminnassaan mukana ollut ystävänsä muutti Helsinkiin. Aukioloajat muovautuivat sunnuntaille, kun ihmiset kaipasivat tekemistä sunnuntai-iltoihin.

Taidetila on ollut aktiivinen myös ateljeeiltojen ulkopuolella. Keväällä 2017 se järjesti varainkeruuta varten festivaalin, johon rakennettiin ennustajanukke, jolta vieraat saivat ennustuksia. Tapahtuma keräsi positiivista palautetta, jonka perusteella ihmiset olivat kaivanneet vastaavia, matalan kynnyksen yhteisöllisiä tapahtumia. ”Tampereen kulttuurielämä on taas hengissä”, totesivat monet.

Tällaiselle toiminnalle oli tarvetta, sillä Tampereen aiempi yhteisöllisen kulttuurin koti, Keltainen talo, oli juuri joutunut sulkemaan ovensa. Maria Mattilan perustama kulttuuritila sijaitsi rautatieaseman kupeessa vanhassa keltaisessa rakennuksessa, jossa pidettiin keikkoja ja taidetapahtumia.

Vuoden jälkeen Taidetila Tee muutti Kaakinmaalle vanhan kulkutautisairaalan pesularakennukseen, niin sanottuun Koko kylän pihaan. Siellä se toimi yhteensä seitsemän vuotta nimellä Taidetila Katve.

Aika kulkutautisairaalaan oli taidetilalle keskeinen ja todisti, että kaupungissa kaivataan matalan kynnyksen tiloja luovuudelle.

”Pihalla järjestettiin kesäisin kaikenlaista – keikkoja, yhteisöpäiviä ja spontaania yhdessäoloa. Se oli paikka, jossa kaupunkikulttuuri heräsi henkiin vähän erilaisessa muodossa. Tuolloin kävi paljon lapsiperheitä ja järjestimme aktiviteetteja, jotka sopisivat erityisesti heille, kuten kivien maalaamista”, Kaisla Kuurama muistelee.

Vanhassa pesularakennuksessa pyöri myös jatkuva näyttely, joka koostui taidetilan kävijöiden tekemästä taiteesta.

”Näyttelyssä oli esillä myös teoksia, jotka eivät olleet suoraan kuvataidetta, esimerkiksi kanaverkosta tehtyjä veistoksia ja ruuveista koottuja rakenteita. Se voi innostaa muita, kun teoksissa on käytetty erilaisia materiaaleja ja tekniikoita. Vaikka taidetila keskittyy ensisijaisesti kuvataiteeseen, aluksi ajatus oli, että tila voisi olla kaikenlaisen taiteen käytössä.”

Taidetila Tee on kaikille avoin: se on kuin kirjasto, jossa voi piiptahtaa silloin, kun siltä tuntuu, Kaisla Kuurama kuvailee. Kävijältä ei edellytetä sitoutumista tai erityisiä taitoja.

Vuosien varrella taidetilassa on käynyt monenlaisia ihmisiä, joista osa on jäänyt vakikävijöiksi, osa hyödyntänyt tilaa intensiivisesti jonkin tietyn projektin parissa ja osa piiptahtanut paikalla, kun siltä tuntuu. Paikalla saattaakin samanaikaisesti työskennellä esimerkiksi lapsiperhe ja ammattitaiteilija.

Kuurama on pyörittänyt taidetilaa vapaaehtoisena joka sunnuntai jo seitsemän vuoden ajan. Hän kertoo muistavansa miltei kaikki kävijät ja saavansa tilan pyörittämisestä paljon. Parasta tilan pitämisessä on hänen mukaansa ihmisten kohtaaminen.

”Ihmiset tarvitsevat paikkoja, joissa voi kohdata toisia, etenkin nyky maailmassa. Lisäksi taidetila antaa luvan osallistua taidemaailmaan – ei tarvitse olla ammattilainen tai harrastaja. Se, että kuka tahansa voi tulla kokeilemaan taiteen tekemistä ja jakaa hetken muiden kanssa, on valtavan voimaannuttavaa. Tällaisten tilojen ylläpitäminen vaatii paljon, mutta yhteisön antama palaute ja tuki tekevät sen arvoiseksi.” ■

Elämäntyyön tarkoitus

TEKSTI MIIKA PELTOLA • KUVITUS MIRKKA HIETANEN

Oletko miettinyt, mitä työsi merkitsee maailmalle? Valitsemasi työura on yksi elämäsi tärkeimpiä moraalisia kysymyksiä, väittää historioitsija Rutger Bregman.

Lokakuu 2018, BIOS-tutkimusyksikkö, Helsinki. Avaran huoneen keskellä on iso pöytä, jonka nurkassa istumme. Haastattelen Paavo Järvensivua erääseen ammattilehteen.

Järvensivu on BIOS-tutkimuskeskuksen tutkija, joka keskittyy ekologisen jälleenrakennuksen politiikkaan, talouteen ja kulttuuriin. Keskustelemme siitä, kuinka ilmastonmuutos ja sen hillitsemiseksi tarvittavat teot muuttavat taloutta ja työnteoa.

Tutustu

BIOS on itsenäinen monitieteinen tutkimusyksikkö, joka tutkii ympäristö- ja resurssitekijöiden vaikutuksia suomalaisen yhteiskuntaan ja kehittää kansalaisten ja päättäji-en ennakointikykyä. Tutustu: <https://bios.fi/>

Lue

Rutger Bregman: *Moraalinen kunnianhimo*. Atena, 2024.

Paavo Järvensivu: *Rajattomasti rahaa niukkuudessa*. Like, 2016.

” Meidän kannattaa luopua tietyistä saavutetuista eduista. Meillä on jonkinlainen elämän helppous ja 'kelluminen', ja voimme vapaasti puuhailla kaikkea, eikä mikään rajoita meitä, mutta samalla meillä on kaipuu mielekkyyteen.”

”Juurtuneiden toimintatapojen ja ajatusten ravistelu on vaikeaa. Kollegani **Tere Vadén** on miettinyt asiaa myös siltä kannalta, että koska sautuimme löytämään järjettömän latinigin fossiilisia polttoaineita, niin mahdollimmeko sen käytölle mitään? Nyt on sitten krapulatunnelmat. Toisaalta on selvää, että olemme kadottaneet tekemisestämme materiaaliset reunaehdot: miten duunini liittyy suurempaan kuvaan? Onko tämä tarpeen ja saavutetaanko tällä mitään?” Järvensivu kysyy.

Oman työn pohdinta voi helposti turhauttaa, jos tuntuu, ettei ole vaihtoehtoja. Mutta Järvensivu kannustaa laajempaan tarkasteluun.

”Meidän kannattaa luopua tietyistä saavutetuista eduista. Meillä on jonkinlainen elämän helppous ja 'kelluminen', ja voimme vapaasti puuhaila kaikkea, eikä mikään rajoita meitä, mutta samalla meillä on kaipuu mielekkyyteen. Jos kaikki on vapaata, mitä valitset? Ehkä makaat sohvalla etkä keksi mitään?”

Kysyn, mitä asialle voisi sitten tehdä.

”En halua syyllistää yksittäisiä työntekijöitä, mutta rohkaisen ottamaan selvää siitä, mitä oma duuni aiheuttaa maailmaan. Se on mielekäs projekti kaikille.”

Vastaus jää mieleen.

Marraskuu 2024, koti, Tampere.

Luen **Rutger Bregmanin** *Moraalinen kunnianhimo* -kirjaa, jossa hän kirjoittaa, kuinka aikamme suurinta haaskausta on lahjakkuuden haaskaaminen. On valtava määrä hyväosaisia ihmisiä, jotka voisivat tehdä valtavasti maailman parantamiseksi, mutta eivät tee niin. Bregmanilla on ongelmaan ratkaisu.

”Moraalinen kunnianhimo tarkoittaa tahtoa parantaa maailmaa mahdollisimman paljon. Se on omistautumista aikamme suurten ongelmien ratkaisemiselle, oli kyse sitten ilmastomuutoksesta tai lapsikuolleisuudesta, veronkierrosta tai seuraavasta pandemiasta. Se on halua saada aikaan jotakin ratkaisevaa ja jättää perinnöksi jotain oikeasti merkityksellistä”, hän kirjoittaa.

”Moraalinen kunnianhimo lähtee yksinkertaisesta ymmärryksestä: sinulla on vain tämä yksi elämä. Tällä maapallolla viettämäsi aika on arvokkainta, mitä sinulla on. Aikaa ei voi koskaan ostaa lisää, ja jokainen käyttämäsi tunti on lopullisesti menetetty. Jos olet kokopäivätyössä, urasi koostuu 80 000 työtunnista, tai 10 000 työpäivästä eli 2 000 työviikosta. Se, miten tämän ajan käytät, on yksi elämäsi tärkeimpiä moraalisia kysymyksiä.”

Me, Maan asukkaat, olemme nykytiedon valossa ainoita eläviä olentoja,

jotka luovat merkityksiä tässä galaksissa. Eikö olisikin hyvä, jos voisimme jatkaa merkityksien luomista ja elää so- vussa toistemme ja ympäristön kanssa? Se vaatisi sitä, että yhä useampi meistä tekisi töitä tuon tavoitteen eteen, ja se ei tapahdu itsestään.

”Ehkä sinulle oma onnesi ei olekaan ainoa, saati tärkein tavoite tässä elämässä”, Bregman haastaa. 80 000 tunnissa ehtii saamaan aikaiseksi paljon hyvää – tai valtavasti vahinkoa.

Kesä 2019, yhteisöllinen toimisto, Tampere.

En ole pitkään aikaan pitänyt työstäni pienessä mainostoimistossa. Järvensivun lause on pyörinyt mielessäni: ”Rohkaisen ottamaan selvää siitä, mitä oma duuni aiheuttaa maailmaan.”

Työni ei aiheuta valtavaa haittaa planeetalle, mutta eipä siitä juuri mitään hyötyäkään ole.

On pakko tehdä muutos. Luovun työstäni ja jään työttömäksi. Opiskelen luonnonvarojen kestäväää käyttöä, ilmastonmuutoksen perusteita ja haen aiheeseen liittyviä työpaikkoja.

Olen äärimmäisen onnekas. Saan alle vuoden etsimisellä ensimmäisen ilmastonmuutoksen hillintään liittyvän työpaikkani. Pääsen uudelle uralle.

Nyt tuntuu, että työlläni on tarkoitus. ■

Ihmisten on liian helppo jäädä yksin, liris Tuononen sanoo. Lauluissaan hän käsittelee elämän kipupisteitä.

Tällä palstalla julkisuuden henkilö kertoo Tampere-suhteestaan.

Joku Iris nostaa kipeitä aiheita lavalle

TEKSTI HANNELE HUHTALA • KUVAT LAURA VESA

Joensuusta kotoisin oleva laulaja-lauluntekijä Iris Tuononen kehottaa ihmisiä käymään keikoilla. ”Nyt kun kulttuurilla ajetaan alas, paras tapa tukea on käydä keikoilla. Jos on varaa, ostakaa taidetta”, hän sanoo.

Haastattelua Iris Tuononen sanoo, ettei häntä ole aiemmin juurikaan jututettu lehtiartikkeleihin. Tuonosesta ei löydykään kuin levyarvioita Joku Iiriksen nimellä tehdystä samannimisestä esikoislevystä, joka ilmestyi keväällä 2020.

Aloitetaan siis perusasioista eli siitä, kuka tämä laulaja-lauluntekijä oikein on. Haastattelu sovitaan Tampereen pääkirjasto Metsoon, joka on Tuonoselle yksi Tampereen parhaista paikoista.

Tuononen on viihtynyt Tampereella nyt kolme vuotta. Alun perin hän on kotoisin Joensuusta ja opiskellut Turun Taideakatemiassa. Turun-vuosien jälkeen Tuononen asui Helsingissä.

”En ollut kovin tyytyväinen elämäni Helsingissä. Silloin oli ensimmäinen koronavuosi, eli ehkä kukaan ei ollut silloin kovin tyytyväinen mihinkään, mutta päätin muuttaa Tampereelle. Täällä on paljon vanhoja kavereita, ystäviä ja musahommien kautta tuttuja ihmisiä”, hän kertoo.

”Olen ollut tyytyväinen päätökseeni. En ole lähdessä pois!”

Nuorena Tuononen ajatteli loppusijoituspaikkansa olevan Helsingissä, mutta toisin kuitenkin kävi.

”Tampere on kivojen keikkapaikkojen luvattu kaupunki.”

Esikoislevynsä jälkeen Tuononen on tehnyt uutta musiikkia rauhassa. Muusikoksi hänen ei ollut missään vaiheessa tarkoitus ryhtyä.

Alun perin Tuononen kirjoitti suurimman osan levyllä olevista kappaleista itselleen ja kavereilleen, ei yleisölle.

”Ne alkoivat kiinnostaa muitakin ihmisiä, mutta sitten oli pitkään intensiivinen luova blokki. En ajatellut, että tekisin musiikkia vakavissani.”

Tuononen lisää, että hänellä on myös aikuisiällä diagnosoitu ADHD, jonka takia asioita on välillä hankalaa tehdä.

”Olen yrittänyt luoda sitä omaa tapaa tehdä musiikkia. Se on ollut minulle vaikeaa, mikään ei tapahdu minulla itsestään.”

Uutta musiikkia on tulossa, ja keikkasetissä on jo uusia biisejä. Joku Iiriksen *Kevät*-biisi ilmestyi huhtikuussa 2024.

Tuononen opiskeli lapsena 6-vuotiaasta teini-ikänsä viulunsoittoa.

”En tykännyt siitä, enkä ollut siinä hyvä.”

Yläasteella hän päätti ryhtyä kitaristiksi.

”Olen aina tykännyt laulamista, mutta teininä ajattelin, etten voi laulaa. Lauloin kotona huvikseni. En ole mikään hirveän hyvä kitaristi, mutta jollain minun pitää itseäni säestää, niin viulusta kitaraan siirtyminen tuntui helpoimmalta. Ei se varsinaisesti

kiinnosta instrumenttina, en jaksaa harjoitella. Laulaminen on se, mistä olen kiinnostunut, siitä nautin.”

Tuononen sanoo välttelevänsä levyarvioita: ne eivät ole häntä varten. Eikä hän aina ymmärrä arvioissa käytettyjä määrittelyjä. Eräässä artikkelissa Joku Iris rinnastettiin Maustetyttöihin ja heitä kutsuttiin *girlbluesin* edustajiksi.

”Miehet ovat laulaneet kaljanjuonnista kautta aikojen, eikä siitä ole tarvinnut tehdä mitään omaa genreä.”

Joku liriksen kappaleissa laulun sanoitukset syntyvät aina ensin.

”En ajattele, että ryhdyn säveltämään. En ole ollut ahkera päiväkirjan pitäjä enkä ole nuorena kirjoittanut runoja. Olen ollut lähtökohtaisesti enemmän visuaalinen”, Tuononen kertoo. Hän on valokuvaaja ja opiskellut Turussa elokuva-alaa.

”Kirjoitin aiheista, jotka ahdistivat tai tuntuivat vaikeilta. Aluksi väänsin vitsiä, se on minun tapani käsitellä vaikeita asioita.”

Kirjoittaminen on Tuonoselle tilainten ja ahdistuksen purkamista.

”Tekstiä ei tule, jos yritän kirjoittaa, että olipa kiva päivä.”

Joku liris esiintyy helmikuussa *Roheen* musaillassa, jonka teema on yksinäisyys. Tuononen haluttiin mukaan osin juuri sanoitustensa takia.

”Ajattelen yksinäisyyttä yhteiskunnallisena kysymyksenä. Aika on mitä

Yksi liris Tuonoson suosikkipaikoista Tampereella on pääkirjasto Metso.

on, ihmisten on ikään kuin liian helppoa jäädä yksin.”

Vaikka yksinäisyys on laaja-alainen ongelma, Tuononen on erityisesti huolissaan nuorten kokemasta yksinäisyydestä.

”Jos yksinäisyyteen tottuu nuorena, siitä on vaikeampaa päästä pois. Meidän elämästämme on kadonnut niin paljon yhteisöllisiä elementtejä. Elämme individualistisessa ajassa, mikä on masentavaa.”

Tuononen huomauttaa elämän tyyppisten mallien rajoittavuudesta: pitää hankkia parisuhde ja perhe, joista syntyy ihmisen pääasiallinen sosiaalinen ympyrä.

”Meille ei anneta malleja löytää yhteisöjä muilla tavoilla. Se on hyvin kapeakatseista.”

Omaa yhteisöä Tuonoselle rakentuu musiikin kautta.

”Minulla kyllä asuu Tampereella vanhoja ystäviä Joensuusta asti. Musahommat ovat etu, sitä kautta olen löytänyt ystäviä, joilla on yhteiset mielenkiinnon kohteet.”

Tuononen jää pohtimaan, miten yhteiskuntaa voisi muuttaa.

”Miten voisi muuttaa ihmisten ajattelutapaa? Moni näyttää viihtyvän individualismissa, vaikka itse näen sen yhteiskunnallisena epäonnistumisena. Ehkä empatiaa pitäisi opettaa entistä enemmän kaikille. Ihmisistä ei tule itsestään empaattisia.” ■

Joku liris ja Eino & Koskettajat -duo esiintyvät torstaina 13.2.2025 Roheen musaklubilla Tampereen Laternassa. Ilta on myös tämän lehden julkistamistilaisuus.

Parasta Tampereella

Metson kirjasto

”Arvostan kirjastoja paljon, tämä on minua lähin kirjasto. Käyn täällä paljon, ja käytän nyt musaosaston työpistettä, kun tietokoneeni meni vähän aikaa sitten rikki eikä ole ollut varaa ostaa uutta. Tämä on myös arkkitehtuuriltaan kiinnostava paikka.”

Keikkapaikat

”Tampereelainen kulttuurielämä sopii minulle. Kaupunki on kompakti, mutta tarjonta on runsas. Keikkapaikkoja on sekä soittajana että kävijänä. Moni on aloittanut Vastavirralla, niin kuin minäkin. Arvostan että he pitävät Pispalassa pystyvissä juuri tällaista paikkaa. Vastavirran vieressä on Pethaus, ja tykkään myös Laternasta, Telakasta ja Bistro Viljasta. Nyt kun kulttuuria ajetaan alas, paras tapa tukea on käydä keikoilla. Jos on varaa, ostakaa taidetta.”

Mältinranta

”Aloitin talviuinnin syksyllä 2024, ja olen käynyt siellä melkein päivittäin. Tykkään siitä tosi paljon: kosken kohina, näkyä Nässylle ja vaikka on kaupunkimaisema, niin näkyy Näsinpuisto.”

Kauppi, Pyynikki, Epilän harju

”Alueet ovat henkireikiä kaupungissa.”

Elokuvateatteri Niagara

”Kävisin siellä mieluusti vielä useammin elokuvissa. Nautin siitä, ettei siellä myydä ruokaa salin puolelle. Arvostan sitä, mitä he esittävät: arkistojuttuja, lyhytelokuvia ja kiinnostavia tärpejä.”

Tällä palstalla esitellään pirkanmaalaisia taiteilijoita.

Elina Salo, *Party Unicorn*, 2022, akryyli kankaalle, 27,5 x 35 cm

Ensi näkemältä hauska maalaus sisältää vakavan viestin

TEKSTI LAURA ARO • TEOSKUVA ELINA SALO

Peruskoulun kuvataiteen opettajana työskentelevä **Elina Salo** vaikuttaa kuvataide- ja kulttuuriyhdistys Rajataide ry:ssä. Opettajankoulutuksen lisäksi hän on käynyt Sara Hildén -akatemian aikuisille suunnatut kuvataideopinnot. Elina Salon surrealistinen *Party Unicorn* -teos on syntynyt intuitiivisesti. Hän toivoo teostensa herättävän yleisössä erilaisia tunteita.

Millaisia teemoja käsittelet taiteessasi?

”Teen taidetta monilla eri tyyliellä ja välineillä, tämä on niistä yksi. Tässä on jotain söpöä, värikkästä, vähän omituista ja mystistä, mutta myös kaoottista tulevaisuuskuvaavaa. Nämä on mahdollista nähdä hassuina ja hyvän mielen juttuina, mutta syvemmin kun analysoi, niissä voi nähdä myös dystooppista meininkiä.”

Mistä saat inspiraatiota teoksiisi?

”Yritän olla miettimättä mitään, usein vain tulee jostain se kuva päähän. Tässä kuvassa on hauska bilemeininki ja drinkki, mutta myös ydinräjähdys. Onko jatkuva juhliminen ihmiselle, yksisarviselle tai ampiiaiselle hyväksi, vai yritetäänkö sillä peittää omaa huonoa oloa? Eikö huomata, että myös pommit lentävät ja planeetta kuolee? Tajutaan, että tämä ei ole kestävä, mutta jatketaan vain.”

”Taiteeni voi olla surrealistista, naivistista ja sekopäistä. Löysin tyylin yhtäkkiä pari vuotta sitten. Se alkoi yhdestä sinisestä naamasta, jonka loin katsoessani tv:tä. Tämän tyylin taulut ovat minulle tosi rakkaita. Näissä ei ole ollut mitään valmista, mitä jäljitteisin tai yrittäisin piirtää totuudenmukaisesti.”

Keitä toivot teoksesi tavoittavan?

”Tavallaan ihan kenen vaan, jota nämä voisivat kiinnostaa. Nämä kuvat sopivat myös lapsille, koska ne ovat hauskoja ja värikkäitä. Toivon, että nekin ihmiset, jotka pystyvät näkemään syvällisempiä juttuja, löytäisivät näiden äärelle. Olisi kiva, jos kuvat herättäisivät erilaisia tunteita. On mielenkiintoista ja hauskaa, miten erilaisia tulkintoja ja tunteita ihmisille voi niistä tulla. Toivon, että toistani tulisi ihmisille kuitenkin hyvä mieli, eikä niin, että nyt vajotaan syviin vesiin ja mäsennutaan kaikesta.” ■

Lisää Elina Salon töitä Instagramissa: @eli_naana. Huhtikuussa Salo on mukana Pirkanmaan Taidesuunnistuksessa, jossa yleisö pääsee vierailemaan taiteilijoiden ateljeissa. Toukokuussa hänellä on näyttely Tampereella Kahvila Runossa.

Tällä palstalla tutustutaan Kalevankankaalle haudattuihin Tampereen historian merkkinaisiin. Osa heistä on unohdettu, osaa yhä muistellaan. Kaikille heille voisi perustaa liputuspäivän tai nimetä kadun heidän mukaansa.

AUGUSTA LUNDAHL – runoilija ja polyglotti

TEKSTI & KUVITUS HENRIKKA KONTIMO

1800-luvun Tampereella eli monikielinen kirjallinen lahjakkuus, joka runoili pöytälaatikkoon.

Tamperelainen ruotsinkielinen runoilija **Augusta Lundahl** (1811–1892) kirjoitti tuotantonsa pääasiassa 1830-luvulla.

Varakkaasta perheestä tuleva ja oppinut Lundahl puhui sujuvasti useita kieliä, viihtyi aikansa tunnetuimpien kirjailijoiden ja kulttuurihenkilöiden seurassa ja nautti myös kääntämisestä. Lundahlin runot ovat kieleltään rikkaita ja niissä leikitellään taitavasti runomitoilla ja rytmillä. Ne ovat usein raikkaita luontokuvauksia, jotka kuvaavat rakkauden, kaipuun ja ilon tunteita.

Kirjoittavana naisena Lundahl oli poikkeus aikana, jolloin naisten kirjallisia kykyjä vähäteltiin. Tuolloin ajateltiin laajalti, että todellinen kirjallinen lahjakkuus on miehinen ominaisuus, ja että kirjoittaminen tekee naisesta epänaisekseen. Kirjoittamalla nainen siis vaaransi oman sosiaalisen asemansa.

Lundahl kirjoitti elämänsä aikana vain parisenkymmentä julkaistua runoa ja lopetti runojen kirjoittamisen kokonaan noin 30-vuotiaana. Lopettamisen syistä ei ole selkeää tietoa. Vaikka ajan ilmapiiri varmasti painoi Lundahlia, se tuskin oli itsessään ratkaiseva tekijä, sillä Lundahlia arvostettiin ja ihailtiin runoilijana. Myös hänen lähipiirinsä ja aviomiehensä kannustivat häntä jatkamaan kirjoittamista.

Lundahlin myöhemmistä elämäntapahtumista on lähdekirjallisuudessa vain lyhyitä mainintoja. Noihin lähes viiteen vuosikymmeneen sisältyy muun muassa 33 vuotta avioliittoa ruustinana, kolmen tyttären syntymä ja kasvaminen, puolison kuolema ja leskeys.

Vuosia kirjoittamisen lopettamisen jälkeen Lundahl kertoo kirjeessään pitkäaikaiselle ystävälleen, kirjailijakollega **Fredrika Runebergille**, kuinka hän nykyisin kanavoi itsessään silloin tällöin heräävän uinuvan runoilijan pianonsoittoon. Pianonsoitto säilyikin Lundahlille tärkeänä ko-

ko kirjoitusuran jälkeisen ajan. Elämän loppupuolellakin soiton, etenkin **Beethovenin** sävellysten, kuuntelu tyynnytti Lundahlin jo raskaaksi käynnyttä mieltä. Vaikka Lundahlin oma runoilijuus uinui, runojen kääntämistä itseään varten Lundahl jatkoi koko elämänsä, vielä viimeisinä vuosinaanakin. ■

Lähdeaineistona on käytetty *Tammerkoskelle ja muita runoja* -kirjaa, toim. Mari Hatavara, Harry Lönnroth ja Katja Matikainen, Kyllikki Heleniuksen kirja *Tarinoita Tampereelta II* ja Aamulehden artikkelia ”Tamperelainen runoilija” vuodelta 1938. Runon suomennos Henriikka Kontimo.

MORGON OCH AFTON

En morgonstund i solens sken
Jag stod och tänkte så:
O, den som finge hamna ren
Därupp vid fästets blå!
Men morgonstunden framåt led
Och solen på sin bana skred
Och tanken gjorde tyst sin färd
Till minnets och till hoppets värld.

Då aftonstunden inne var
Jag stod och tänkte så:
O, den som vore, där så klar
Du ses, o måne, gå!
Men natten kom med vallmodoft
Och sänkte sig till jordens stoft
Och tanken gjorde tyst sin färd
Till minnets och till hoppets värld.

AAMU JA ILTA

Aurinkoisena aamun hetkenä
seisoin ajatuksissani:
Oi sitä, joka voi päätyä
korkeuksiin, osanaan taivaan sini!
Mutta aamu tulevaan aukeni
ja aurinko rataansa vaelsi
ja ajatus kulki hiljaa matkallaan
muistojen ja toivon maailmaan

Illan hetken tullessa
seisoin, ja ajatus muotoutui:
Oi sitä, joka kirkkaana
kuun lailla kulkea voi!
Mutta yö, unikontuoksuinen
saapui, maan tomuun vajoten
ja ajatus kulki hiljaa matkallaan
muistojen ja toivon maailmaan.

JAVIERA MARCHANT AEDO

KUKA ON RASISTI?

Meissä kaikissa on rassistisia ideologioita ohjaamassa toimintaamme, jos sallimme sen.

Rasismi on ollut viime vuosina julkisessa keskustelussa pinnalla, kiitos erinäisten kohujen. Esimerkiksi vuoden 2024 Lucia-neitooon kohdistui rassistisen vihapuheen ryöppy. Huhtikuussa 2024 julkaistiin puolestaan tutkimus, jonka mukaan osa lukioiden opettajista arvioi maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden osaamisen heikommaksi kuin nämä ansaitsivat.

Rasismia siis on. Mutta kuka sitä harjoittaa? Jos internetin alalaitoja nimittäin on uskomien, oikein kukaan ei ole rasisti. Minä en ainakaan ole, julistavat kilvan ihmiset kerrottuaan, että maassa maan tavalla. Edes itsenäisyyspäivänä Helsingin kaduilla natsilippuja kantavat, äärioikeistoon kuuluvat ihmiset eivät ole rasisteja. Eivätkä kirjastoissa kansallismielisiä lukupiirejä pitävät, järjestäytyneet äärioikeiston kannattajat. Rasismia on, kun Suomen rajat suljetaan turvapaikanhakijoilta, mutta rasisteja ei ole, vaikka lait eivät itsestään vahingossa muutu.

Kukaan ei ole rasisti, paitsi ehkä ne aivan kauheat ihmiset, jotka heittävät polttopulloja vastaanottokeskusten ikkunoista sisään tai puukottavat ruskeita lapsia ostoskeskuksissa. Mutta he ovatkin valitettavia yksittäistapauksia, minä en ainakaan ole sellainen rasisti, sellainen paha ihminen!

Olen samaa mieltä siitä, että ”sellaiset” rassistit ovat määrällinen, joskin äänekäs ja näkyvyttä saava vähemmistö. Rasismi ei kuitenkaan ole identiteetti. Vaikka meidän on ehdottomasti julistettava aito nollatoleranssi tietoiselle ja aktiiviselle rasismien harjoittamiselle, meidän on myös käännettävä huomio rasismiin itsessäm-

me. Rasismi on mielivaltaisen ja keinotekoinen hierarkia, jonka huipulla ovat valkoisiksi rodullistetut ihmiset.

Rasismi ei ole ilmestynyt yhteiskuntaan yhtäkkiä nykyisen hallituksen astuttua valtaan. Se on ollut täällä paljon pidempään. Riittää, kun palaat lapsuuteesi ja muistelet, miten lähelläsi olleet aikuiset ovat suhtautuneet romaneihin, mustiin ihmisiin, pakolaisiin, vietnamilaisiin, muslimeihin, saamelaisiin ja kaikkiin muuksi kuin valkoisiksi rodullistettuihin. Näin saat väläyksen siitä, milloin rasismien tuhoava ideologia on tehnyt kodin alitajuntaasi ja alkanut vaikuttaa tiedostamattomaan päätöksentekooosi, mikäli et ole aktiivisesti pyrkinyt siitä eroon.

Rasistinen ideologia aiheuttaa sen, että pidät tiukemmin laukustasi kiinni, kun viereesi istuu musta ihminen. Se saa sinut osoittamaan helpommin solidaarisuutta ukrainalaisia kuin palestiinalaisia kohtaan, ja ajattelemaan, että ehkäpä romanien pienempi kouluttautumistasaste ja suurempi työttömyys johtuvat heistä itsestään, ei suinkaan rakenteellisesta romanien syrjinnästä.

Meissä kaikissa on rassistisia ideologioita ohjaamassa toimintaamme, jos sallimme sen. Kun tiedostamme tämän ja pyrimme siitä eroon, voimme aloittaa antirasistisen työn. Siinä voimme aktiivisin teoin purkaa nykyisen, rakenteellisen rasismien ja rakentaa tilalle jotain muuta: aidosti yhdenvertaisen yhteiskunnan. ■

Kirjoittaja on yhdenvertaisuuskouluttaja ja pitkän linjan aktivisti, joka vihaa juustoa mutta rakastaa juustonaksuja.

Näissä kahviloissa ja kuppiloissa luetaan Roheeta!

WWW.PIRKANMAANKIERRATYS.FI

Autohuolto
NOKIAN
AUTOPAJAT

Kaikki huollot ja korjaukset henkilö- ja pakettiautoihin

**TAMPEREEN
KAUPPAHALLI**

www.tampereenkauppahalli.fi

Valaisimet
varaosat sähkötarvikkeet jo 80 vuotta
varjostimet lasikuopat

Laadukkaat PIHAVALOT meiltä

valaisinkorjaukset
Led-lamput ym.

satojen valaisinten monipuolinen valikoima

Palvelua Valaisinliike | vuodesta 1945

TAMPEREEN SÄHKÖ OY
Ojakatu 1, Tampere, p. 03-222 6599
www.tampereensahko.fi
Avoinna ma-pe 10-17, la 10-14

TAMPEREEN
ENSI- JA TURVAKOTI RY

Turvakotiin voivat hakeutua maksutta ja ympärivuorokauden kaikki lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneet henkilöt.

Lisätietoa www.tetuko.fi

Roheen yhteisötilaajat

Pirkanmaalainen katulehti luo työtä ja tulevaisuuden näkymiä.

Sinun logosi tähän?

Ota yhteyttä: kirsi@rohee.fi

Y-Säätiö

